

วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม

ของ

เสฐียรโกเศศ

(พระยาอนุมานราชธน)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

และ

ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

พิมพ์ช่วย

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลโท ปลอด ปลอดประภักษ์ พิบูลภานุวัจน์

ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ

๒๗ สิงหาคม ๒๔๙๖

มูลนิธิ เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป
Sathirakoses-Nagapradipa Foundation

ChangeFusion
OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

คำนำ

ข้าพเจ้าสนิทสนมกับ พลโท ปดต ปดตปรบักษ์ พิบูลภานุวัชรน์ เหมือนญาติผู้หนึ่ง และได้เคยร่วมกับข้าพเจ้าดำรงรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ท่านผู้นั้นประจักษ์กับตำแหน่งหน้าที่ตลอดมาทุกสมัย เป็นผู้รักชาติขยันชีพ รักหน้าที่ราชการ เต็มอชีวิตของตน ในโอกาสที่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเพ็ญพัฒนพงศ์ พลโท ปดต ปดต ปรบักษ์ พิบูลภานุวัชรน์ ข้าพเจ้าจึงได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายอาญาของ ดร. หยุต แดงอุทัย หนังสือเรื่องวัฒนธรรม และวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม ของ พระยาอนูมานราชชน และบทคำโคลงวิหัตยสุภาษิตานุกรณ เพื่อเป็นมิตรพดด้แจแก่ข้าพเจ้าด้วยแก่ผู้ที่มาในงานนี้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านเจ้าของผู้ประพันธ์ และเรียบเรียงหนังสือดังกล่าว ที่อนุญาตให้ข้าพเจ้าพิมพ์ชนทางนเป็นอนอย่างยิง ขอผลานดังกล่าว ประโยชน์ใด ๆ อันจะเกิดจากหนังสือนี้ จงดตบันตาดให้ดวงวิญญาณอันสงบของ พลโท ปดต ปดตปรบักษ์ พิบูลภานุวัชรน์ ผู้กตติในสมัยปรายภพทุกประการ.

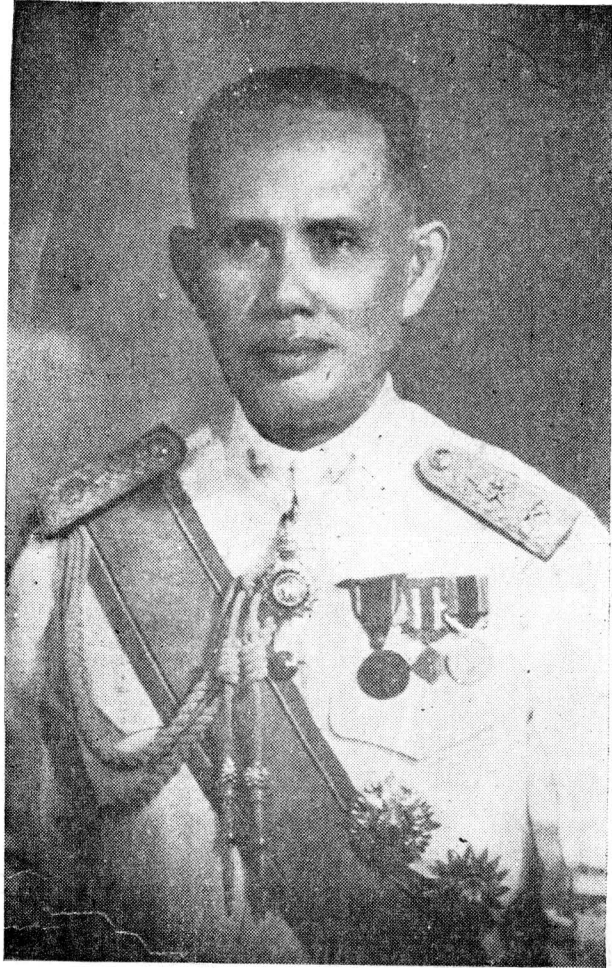
จอมพล **ป. พิบูลสงคราม**

(ป. พิบูลสงคราม)

๒๗ สิงหาคม ๒๔๘๖

พลโท ปลด ปลดปรบักษ์ พิบูลภานุวัจน์

ชาติะ พ.ศ. ๒๔๔๕

มรณะ พ.ศ. ๒๔๕๖

ประวัติ

พลโท ปลัด ปลัดปรบักษ์ พิบูลภานุวัจน์ เป็นบุตรนายพัน
ภานุสวะ นางปิ่น ภานุสวะ เกิด ณ วันศุกร์ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๗
ปีชวด ตรีศกจุลศักราช ๑๒๖๓ ตรงกับวันที่ ๑๓ มิถุนายน พระพุทธ
ศักราช ๒๔๔๕ จังหวัดราชบุรี เมื่อย่างเข้าวัยครองเรือนได้ทำการ
สมรสกับ นางสาวแอร่ม บุตรนายเฉลย นายอุไรกร และหม่อม
หลวงผิว นายอุไรกร มีบุตรธิดาด้วยกันรวม ๖ คน คือ

๑. กิตยาณี พิบูลภานุวัจน์ (หญิง) เกิด ๒ กันยายน ๒๔๖๘
๒. เอนก ,, (ชาย) ,, ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๗๐
๓. อวิญ ,, (ชาย) ,, ๑ ธันวาคม ๒๔๗๒
๔. ระวีวรรณ ,, (หญิง) ,, ๒๐ กันยายน ๒๔๗๕
๕. ชัยชนะ ,, (ชาย) ,, ๕ สิงหาคม ๒๔๗๘
๖. จิตรงค์ ,, (ชาย) ,, ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๘๐

บ้านที่อยู่ขณะนั้นเลขที่ ๔๕ ซ. ๑ ตำบลบางโพ อำเภอคูคต จังหวัดพระนคร

การศึกษา

เมื่อเยาว์วัยได้รับการศึกษาวิชาในโรงเรียนนายร้อยทหารบกเป็น
นักเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เดิมประ
จำตัว ๓๒๒๘ ครั้นถึงกำหนดอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ทางโรงเรียนได้นำ
ขึ้นทะเบียนเป็นทหารประจำการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒ปรากฏ

ก

เครื่องหมายทะเบียนตงน $\frac{๒๔๖๒}{ท.ม.๔}$ ในระหว่างเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก ได้รับยศนายทหารชั้นประทวนเป็นนายสิบตรี ในกรมยุทธศึกษาทหารบก เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อมาประมาณ ๔ เดือน ได้เลื่อนยศเป็นนายสิบโท เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้ศึกษาต่อเรียนอยู่ในโรงเรียนมหาดเล็กชั้นประถมมัธยมโดยลำดับ และสอบได้ชั้นสูงสุด (มัธยม ๒) ของโรงเรียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้เป็นที่ ๔ ในจำนวนนักเรียน ๘๕ คน แล้วออกมารับราชการเป็นนักเรียนทำการนายร้อยประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์ และได้เลื่อนยศชั้นชั้นโดยลำดับ ซึ่งปรากฏเกียรติประวัติดังต่อไปนี้

ยศ ตำแหน่ง และเงินเดือน

๕ กรกฎาคม ๒๔๖๑	เป็น	นักเรียนนายร้อยทหารบก	ไม่มีเงินเดือน
๒๐ ธันวาคม ๒๔๖๕	,,	สิบตรีในกรมยุทธศึกษาทหารบก	,,
๒ มีนาคม ๒๔๖๕	,,	สิบโท	,,
๓ พฤษภาคม ๒๔๖๖	,,	นักเรียนทำการ นายร้อย ประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์	เงินเดือน ๘๐ บาท
๓ ธันวาคม ๒๔๖๖	เป็น	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งและเงินเดือนตามเดิม	
๑ เมษายน ๒๔๖๘	,,	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ต. ชั้น ๒/๘๕ บาท
๑ เมษายน ๒๔๖๘	,,	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ต. ชั้น ๓/๘๐ บาท
๗ พฤษภาคม ๒๔๗๐	,,	ร้อยโท รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ท.ชั้น ๓/๘๕ บาท

วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม

ของ

เสรีयरโกเศศ

(พระยาอนุมานราชชน)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

และ

ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม

พิมพ์ช่วย

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลโท ปลด ปลดประบัษ์ พิบูลภานุวัธน์

ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ

๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๖

คำนำ

ข้าพเจ้านิพนธ์ร่วมกับ พลโท ปดต ปดตปรบภัย พิบูลภานุวัชรน์ เหมือนญาติผู้หนึ่ง และได้เคยร่วมกับข้าพเจ้าสร้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕ ท่านผู้นั้นมีประวัติสัมพันธ์กับตำแหน่งหน้าที่ตลอดมาทุกสมัย เป็นผู้ทรงชาติยังชีพ รักษาที่ราชการ เสมอชีวิตของตน ในโอกาสที่จะพระราชทานเพลิงศพ พลโท ปดต ปดต ปรบภัย พิบูลภานุวัชรน์ข้าพเจ้าจึงได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมายอาญาของ ดร. หยุต แดงอุทัย หนังสือเรื่องวัฒนธรรม และวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม ของ พระยาอนุমানราชชน และบท คำโคลงวิหิตยสุภาษิตานุกรณ์ เพื่อเป็นมิตรพดแจกร่วมช่วยแก่ผู้มาในงาน

ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านเจ้าของผู้ประพันธ์ และเรียบเรียงหนังสือดังกล่าว ที่อนุญาตให้ข้าพเจ้าพิมพ์ชนทนเป็นอย่างยิ่ง ขอผดานิดงัก ประโยชน์ใด ๆ อันจะเกิดจากหนังสือนี้ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันสงบของ พลโท ปดต ปดตปรบภัย พิบูลภานุวัชรน์ สู่คติในสัมปรายภพทุกประการ.

จอมพล

ป. พิบูลสงคราม

(ป. พิบูลสงคราม)

๒๗ สิงหาคม ๒๔๙๖

พลโท ปลด ปลดปรักษ์ พิบูลภานุวัจน์

ชาตะ พ.ศ. ๒๔๔๕

มรณะ พ.ศ. ๒๔๙๖

ประวัติ

พลโท ปลด ปลดประบัณฑ์ พิบูลภานุวัธน์ เป็นบุตรนายพิน ภาณุสวะ นางปิ่น ภาณุสวะ เกิด ณ วันศุกร์ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๗ ปีชาล ตรีศกจุลศักราช ๑๒๖๓ ตรงกับวันที่ ๑๓ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๔๕ จังหวัดราชบุรี เมื่อย่างเข้าวัยครองเรือนได้ทำการสมรสกับ นางสาวแอร่ม บุตรนายเฉลย นายอุไรกร และหม่อมหลวงผิว นายอุไรกร มีบุตรธิดาด้วยกันรวม ๖ คน คือ

๑. กัดขาน์ พิบูลภานุวัธน์ (หญิง) เกิด ๒ กันยายน ๒๔๖๘
๒. เอนก ,, (ชาย) ,, ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๗๐
๓. อวิญ ,, (ชาย) ,, ๓ ธันวาคม ๒๔๗๒
๔. ระวีวรรณ ,, (หญิง) ,, ๒๐ กันยายน ๒๔๗๕
๕. ชัยชนะ ,, (ชาย) ,, ๕ สิงหาคม ๒๔๗๘
๖. จตุรงค์ ,, (ชาย) ,, ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๘๐

บ้านที่อยู่ขณะนั้นเลขที่ ๑๔ ซ. ๑ ตำบลบางโพ อำเภอคูคต จังหวัดพระนคร

การศึกษา

เมื่อเยาว์วัยได้รับการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบกเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ เลขประจำตัว ๓๒๒๘ ครั้นถึงกำหนดอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ทางโรงเรียนได้นำขึ้นทะเบียนเป็นทหารประจำการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒ ปรากฏ

ก

เครื่องหมายทะเบียนตงน $\frac{๒๔๖๒}{ท.ม.๔}$ ในระหว่างเป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก ได้รับยศนายทหารชั้นประทวนเป็นนายสิบตรี ในกรมยุทธศึกษาทหารบก เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อมาประมาณ ๔ เดือน ได้เลื่อนยศเป็นนายสิบโท เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนนายจวนจบชั้นประถมมัธยมโดยลำดับ และสอบได้ได้ชั้นสูงสุด (มัธยม ๒) ของโรงเรียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ได้เป็นที่ ๔ ในจำนวนนักเรียน ๘๕ คน แล้วออกมารับราชการเป็นนักเรียนทำการนายร้อยประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์ และได้เลื่อนยศชั้นชนโดยลำดับ ซึ่งปรากฏเกียรติประวัติดังต่อไปนี้

ยศ ตำแหน่งและเงินเดือน

๕ กรกฎาคม ๒๔๖๓	เป็น	นักเรียนนายร้อยทหารบก	ไม่มีเงินเดือน
๒๐ ธันวาคม ๒๔๖๕	,,	สิบตรีในกรมยุทธศึกษาทหารบก	,,
๒ มีนาคม ๒๔๖๕	,,	สิบโท	,,
๑ พฤษภาคม ๒๔๖๖	,,	นักเรียนทำการ นายร้อย ประจำกรมทหารบกปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์	เงินเดือน ๘๐ บาท
๓ ธันวาคม ๒๔๖๖	เป็น	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งและเงินเดือนตามเดิม	
๑ เมษายน ๒๔๖๘	,,	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ต. ชั้น ๒/๘๕ บาท
๑ เมษายน ๒๔๖๘	,,	ร้อยตรี รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ต. ชั้น ๑/๘๐ บาท
๗ พฤษภาคม ๒๔๗๐	,,	ร้อยโท รับราชการตำแหน่งเดิม	เงินเดือน ร.ท.ชั้น ๓/๘๕ บาท

ม

- ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๗๐ ,, นายทหารฝึกหัด ราชการแผนก โรงเรียน
ทหารปืนใหญ่เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๕๗๒ ,, ประจำแผนกโรงเรียนทหารปืนใหญ่เงิน
เดือนร.ท.ชั้น ๒/๑๐๕ บาท
- ๑ เมษายน ๒๕๗๕ ,, นายทหารฝึกหัดราชการแผนกโรงเรียน
เลขาธิการทหารบก เงินเดือน คงเดิม
- ๑ สิงหาคม ๒๕๗๕ ,, ผู้บังคับกองร้อยที่ ๒ กองพันทหารปืนใหญ่
ที่ ๒ เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๕๗๖ ,, ร้อยเอก ตำแหน่งเดิมแต่เปลี่ยนอัตราเงิน
เดือนเป็นชน ๘/๑๕๐ บาท
- ๘ มีนาคม ๒๕๗๖ ,, รองผู้บังคับกองพันปืนใหญ่ที่ ๑ รักษา
พระองค์ เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๕๗๗ ,, ยศและตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชน
๑๒/๑๘๐ บาท
- ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๗๗ ,, ผู้บังคับกองพันที่ ๑ กรมบองกันต่อสู้
อากาศยาน เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๕๗๗ ,, พันตรีอยู่ในตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชน
๑๔/๒๒๐ บาท
- ๑ เมษายน ๒๕๗๘ ,, ยศ, ตำแหน่งคงเดิม รับเงินเดือนชน
๑๕/๒๔๐ บาท
- ๒๑ ธันวาคม ๒๕๗๘ ,, รองผู้บังคับการกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้
อากาศยาน เงินเดือนคงเดิม

- ๑ เมษายน ๒๔๘๐ .. ยศ, ตำแหน่งเงินเดือนคงเดิม แต่เปลี่ยนเงินเดือนเป็นชน ๕๐/๒๕๐ บาท
- ๑ เมษายน ๒๔๘๐ .. ยศ, ตำแหน่งคงเดิม รับเงินเดือนชน ๕๒/๒๘๐ บาท
- ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๘๐ .. ราชองครักษ์เวร เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๔๘๑ .. ยศ, ตำแหน่งคงเดิม รับเงินเดือนชน ๕๕/๓๒๐ บาท
- ๗ เมษายน ๒๔๘๑ .. ดำรงราชการกองบังคับการกรมเดินราชการทหารบก เงินเดือนคงเดิม
- ๒๘ ธันวาคม ๒๔๘๒ .. พันโท รองเจ้ากรมป้องกันต่อสู้ อากาศยาน เงินเดือนคงเดิม
- ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ .. รองผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๑
- ๑ เมษายน ๒๔๘๓ .. ยศ, ตำแหน่งคงเดิม รับเงินเดือนชน ๕๖/๔๐๐ บาท
- ๑๘ เมษายน ๒๔๘๔ .. เจ้ากรมป้องกันต่อสู้ อากาศยาน เงินเดือนคงเดิม
- ๑๘ มิถุนายน ๒๔๘๔ .. พันเอก ตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชน ๕๘/๕๕๐ บาท
- ๘ กันยายน ๒๔๘๔ .. ผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๑ เงินเดือนคงเดิม
- ๑ กรกฎาคม ๒๔๘๕ .. ยศ, ตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชน ๕๐/๖๐๐ บาท

จ

- ๑ มีนาคม ๒๔๘๖ " ยศ, และตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชั้น ๕๓/๖๕๐ บาท
- ๗ กันยายน ๒๔๘๖ " พดตรี ตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชั้น ๕๗/๘๐๐ บาท
- ๒๒ มีนาคม ๒๔๘๗ " ดำรงตำแหน่งใหญ่ทหารอีกตำแหน่งหนึ่ง เงินเดือนคงเดิม
- ๒๘ สิงหาคม ๒๔๘๗ " พ้นจากตำแหน่งดำรงตำแหน่งใหญ่ทหาร คงเป็นผู้บังคับการมณฑลทหารบกที่ ๓ ตำแหน่งเดียว
- ๖ มกราคม ๔๔๘๘ ไปประจำกรมเสนาธิการทหาร เงินเดือนคงเดิม
- ๑ เมษายน ๒๔๘๘ ยศ, และตำแหน่งเดิม รับเงินเดือนชั้น ๕๔/๘๐๐ บาท
- ๑ มกราคม ๒๔๘๘ ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ออกจากประจำการ เป็นนายทหาร กองหนุน มีเบยหวัด ถึงกิต กอง บังคับการ ดำเนินงานปลัดกระทรวงกลาโหม เนื่องในการปรับปรุงจำนวนข้าราชการประจำปี พ.ศ. ๒๔๘๘
- ๑ มกราคม ๒๔๘๘ ได้รับเบยหวัดเป็นเงินปีละ ๖,๗๗๒.๗๖ บาท หรือเดือนละ ๕๗๒.๗๓ บาท ตั้งจ่ายให้ทางสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

น

๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๒

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้ประชุมลงมติให้เป็นรัฐมนตรีตั้งราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๒

เป็นนายทหารกองหนุน ไม่มีเบี้ยหวัด เพื่อรับบำนาญ ตั้งกีดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๓๐ ตุลาคม ๒๔๙๓

เป็นพลโทและเป็นรัฐมนตรีตั้งราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๑๖ มกราคม ๒๔๙๓

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๔

ได้รับบำนาญเดือนละ ๗๔๓.๘๒ บาท หรือปีละ ๘,๙๐๓.๘๔ บาท กับเงินสะสมพร้อมทั้งดอกเบี่ยรวม ๓,๗๔๒.๘๓ บาท ตั้งจ่ายทางด้านสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ตำแหน่งพิเศษ

๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๗

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒

๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๐

เป็นราชองครักษ์เวร

๒ มกราคม ๒๔๙๓

ออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒

๔ กรกฎาคม ๒๔๙๓

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒

๖

๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๓

เป็นราชของครักษเวรดับต่อไป

๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๔

เป็นผู้รักษาราชการแทน ผู้ อำนวยการบ้อง
กนภัยทางอากาศ แห่งราช อาณาจักร และ
เป็นเจ้า พนักงาน อนุญาตใน เรื่อง การ ใช้
เครื่องต่อสู้ หรือเครื่อง บ้องกนภัยทาง อาก
าศ นอกจากเครื่องบ้องกนภัยทางอากาศ
ประจำตัวบุคคล

๓๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔

เป็นรองแม่ทัพด้านอิส้าน (คนที่ ๒) และ
เป็นผู้รักษาราชการผู้บัญชาการกองพตชน
บริกตำแหน่งหนึ่ง

๓๐ เมษายน ๒๔๙๔

พันตำแหน่งรองแม่ทัพด้านอิส้าน (คนที่ ๒)
และรักษาราชการ ผู้ บัญชาการพต ชนบริ
กบริราชการตามตำแหน่งปกติ

๓ มกราคม ๒๔๙๖ เป็น

กรรมการอำนวยการสโมสรรดาโหม

๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๖ ..

ราชของครักษเวรดับต่อไปอีก

๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ ..

กรรมการ ควบคุม การฆ่าและขาย เนื้อ วัว
และเนื้อหม

๓ มกราคม ๒๔๙๗ ..

กรรมการทปรัักษอันเกี่ยวกับ กิจการ อ่า
นวยการสโมสรรดาโหม

๑๓ มีนาคม ๒๔๙๗

พ้นจากการเป็นผู้รักษาราชการแทน ผู้ อ่า
นวยการบ้องกนภัยทางอากาศ แห่งราชอา
ณาจักร และพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงาน

๗

อนุญาต ใน เรื่อง การ ใช้ เครื่อง ต่อด้ หรือ
ป้องกันภัยทางอากาศ นอกจากเครื่องป้อง
กันภัยทางอากาศประจำตัวบุคคล

๒๘ มิถุนายน ๒๔๘๘

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีราชการ
ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการเขตฯ ภายใน
อีกตำแหน่งหนึ่ง

๒๘ มกราคม ๒๔๘๑ เป็น

ดมาชิกัดภานุแทนราษฎรประเภทที่ ๑

๘ กันยายน ๒๔๘๒

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็น
นายทหารพิเศษประจำกองทัพก

๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๒ เป็น

กรรมการัดภากรวมการทหารผ่านศึก

๑๓ มีนาคม ๒๔๘๓ ,,

กรรมการัดภากรวมการทหารผ่านศึกนอก
ประจำการ

๕ พฤษภาคม ๒๔๘๓ ,,

ราชองครักษ์พิเศษ

๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ,,

ดมาชิกัดภานุแทนราษฎรประเภทที่ ๒

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ,,

ดมาชิกัดภานุแทนราษฎร ประเภทที่ ๑

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ ,,

กรรมการัดภากรวมการทหารผ่านศึกนอก
ประจำการ

ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์

๓ มิถุนายน ๒๔๗๓ เป็น

ขุนปดตปรบักษ์ ถ้อยศักดิ์นา ๖๐๐

๒๑ มกราคม ๒๔๘๕

ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ พระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้ออกจากบรรดาศักดิ์

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

- ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ เหรียญบรมราชาภิเษกรัชกาลที่๗ (เงิน)
- ๒๘ มีนาคม ๒๔๗๔ เหรียญที่ระลึกฉลองพระนคร
- ๒๓ กันยายน ๒๔๗๗ เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
- ๒๐ กันยายน ๒๔๘๐ จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
- ๒๐ กันยายน ๒๔๘๒ เหรียญจักรมาตา
- ๒๐ กันยายน ๒๔๘๓ จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก
- ๒๐ กันยายน ๒๔๘๓ ครีตภรณ์มงกุฎไทย
- ๒๕ เมษายน ๒๔๘๔ เหรียญชัยสมรภูมิ (คราวอินโดจีน)
- ๑๘ กันยายน ๒๔๘๕ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- ๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๖ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
- ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๓ เหรียญบรมราชาภิเษกรัชกาลที่๘ (ทอง)

ได้ไปราชการทัพ

ครั้งที่ ๑

ไปราชการสนามในกรณีพิพาทกับอินโดจีนฝรั่งเศส เนื่องในการเรียกร้อยดินแดนคืน ซึ่งมีมติให้ตั้งบริเวณราชการเป็นทัพคุณ ตั้งแต่วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๓ ถึงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๘๔

ครั้งที่ ๒

ในกรณีฉกฉวยดินแดนลาว สงครามมหาเอเชียบรพา ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ถึงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๘๘.

วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม

๑. วิวัฒนาการแห่งธรรมชาติ

๑. วิวัฒนาการคือความคัดค้านของสิ่งใด ๆ อันเป็นไปในทาง
เติบโตมีความเจริญ สิ่งต่าง ๆ ที่มีชีวิตอย่างคนและสัตว์เป็นต้น ย่อม
ตกอยู่ในขอบเขตแห่งกฎของวิวัฒนาการ

๒. สิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นในอดีตหรือปัจจุบัน มีส่วนสำคัญซึ่งเป็น
สาระของชีวิต คือมีความสามารถที่จะเจริญออกงามและเติบโตได้
โดยอาศัยต้องกินอาหารเพื่อไปเลี้ยงบำรุงชีวิต เมื่อเจริญเติบโตแล้ว
ก็สามารถขยายพันธุ์เพื่อสืบต่อไม่ให้ชีวิตนั้นขาดตอน

๓. สิ่งมีชีวิตแต่ละหน่วย จะมีความเป็นอยู่เจริญยิ่งขึ้นตลอดไป
หาได้ไม่ เพราะความเจริญเติบโตย่อมมีที่สิ้นสุดเป็นเขตจำกัด เมื่อ
เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว ก็มีความเคลื่อนไหวซึ่งเป็นอาการของชีวิต
ซึ่งง้ำและเพลาตามส่วน ความเจริญเติบโตก็หยุด เกิดเป็นความ
เสื่อมและทรุดโทรมลงโดยลำดับ มีอาการปรากฏให้เห็นในเบื้องปลาย
คือความแก่ชราและความตาย

๔. ความเจริญออกงามและเติบโต ความขยายพันธุ์ และ
ความสิ้นสุดลงแห่งชีวิต เกิดเป็นผลให้แกสิ่งซึ่งเป็นทายาทสืบต่อ
แต่ละหน่วย กล่าวคือ มีลักษณะรูปร่างอาการกิริยาและนิสัยใจคอ

เหมือนกันดังที่เป็นผู้ให้กำเนิด ที่ว่าเหมือนกันในที่นี้ ความจริงก็ไม่
เหมือนกันทีเดียว ย่อมมีตัวตนหรือลักษณะดั่งประการเป็นเอกเทศที่
แตกต่างออกไปบ้าง ไม่มากนักย่อย เรียกเป็นศัพท์เฉพาะว่าปัจเจกภาพ
(Individuality) เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ดั่งทั้งหลายที่มชวิต ย่อม
เหมือนกันเมื่อก้าวรวมและไม่เหมือนกันเมื่อก้าวแยก

๕. บรรดาสิ่งมีชีวิตไม่ว่าชนิดไร ย่อมมีสภาพสิ้นสุดลงและมี
สภาพเกิดใหม่ต่อเนื่องเป็นสันตติกันไป และทั่วจำนวนชนโดยลำดับ
ในบรรดาวันที่เกิดใหม่ ต่างว่าดีตัวจำพวกหนึ่งต่างตัวมีร่างกายแข็ง
แรง เหมาะแก่ที่จะต่อสู้ความเป็นไปแห่งชีวิตได้ดี แต่ต่างตัวที่มี
ร่างกายอ่อนแอก็จะมีค่าไม่เหมาะแก่การต่อสู้ที่ก้าววน ตัวที่มีร่าง
กายแข็งแรงก็จะมีชีวิตรอดเหลืออยู่ได้นานและมี โอกาสสืบพันธุ์ ต่อไป
ได้ ตัวที่มีร่างกายอ่อนแอก็จะมีค่าเป็นไปตรงข้ามกับตัวข้างต้น
คือมีแต่ความเสื่อมโทรมแห่งชีวิตและมีความสูญสิ้นไปเร็วกว่าธรรมดา
เว้นแต่จะมีโชคหรือมหุเหตุการณ์ดั่งอย่างที่เป็นพิเศษเกิดขึ้น ซึ่งช่วย
ให้ทรงความเป็นอยู่ต่อไปได้

๖. โลกแห่งสิ่งมีชีวิตเป็นโลกที่ต้องแข่งขันเพื่อความความเป็นอยู่
ถ้าดีตัวใดไม่สามารถจะแสวงหาอาหาร ไม่สามารถจะต่อสู้ศัตรูเพื่อ
ให้มีชีวิตอยู่ ดีตัวอ่อนนวกต้องตายไปเร็ว ไม่มีโอกาสสืบพันธุ์
ให้เจริญวัฒนา คงเหลือแต่ตัวที่มีความสามารถเท่านั้น ถ้าเป็นเช่นนั้น
ต่อกันไปหลายสิบชั่วหรือตงร้อยชั่วของอายุดีตัวทุกตัว ดีตัวชนิดนั้น

ก็จะเหลือแต่รุ่นที่ สามารถ เข้ากันได้เหมาะสมกับสภาพ แห่ง ความ เป็นอยู่
 ของตน ด้วที่ ไม่มีความสามารถก็จะค่อยตายและหมดไป ลักษณะ
 ดังกล่าวมานี้เท่ากับเป็นวิชาการเลือกคัดของธรรมชาติ* คือคัดเอาแต่
 ด้วที่เหมาะสมให้เหลือไว้สำหรับสืบพันธุ์ต่อไป เรียกในภาษาอังกฤษ
 ว่า Natural Selection หรือ Survival of the Fittest คือการเหลือ
 อยู่แห่งด้วหรือชนิดพันธุ์ ซึ่งเหมาะสมที่สุด

๗. ตามแนวทฤษฎีดังที่ อธิบายไว้ข้างต้น สรรพสิ่งมีชีวิตย่อม
 เกิด เจริญเติบโต สืบพันธุ์ และตายไป สิ่งมีชีวิตทุกชนิด ถ้าทราบ
 ได้ที่เงื่อนไขแห่งความเป็นอยู่ยังคงสภาพเป็นปรกติอยู่ ทรานนั้นก็จะ
 มีลักษณะเป็นความเหมาะสมและสมบูรณ์ จนทุกที่ชั่วอายุ สืบต่อของสิ่งมี
 ชีวิตนั้น

๘. คราวนี้ต่างว่าเงื่อนไขแห่งความเป็นไปที่กล่าวเปลี่ยนแปลง
 ไป สัตว์ด้วที่เคยมีความเจริญวัฒนา ก็จะมีหมดความสามารถเจริญ
 วัฒนาได้อีกต่อไป เพราะไม่มีลักษณะเหมาะสมเข้ากันได้กับเงื่อนไข
 หรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงงขึ้นใหม่ ส่วนสัตว์ด้วที่ไม่สามารถ
 เจริญวัฒนาได้ตามเงื่อนไขอย่างเก่า อาจกลับมีโอกาสเจริญขึ้นก็ได้
 ถ้ามีลักษณะเข้ากันได้เหมาะสมกับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงงขึ้น ใหม่ แต่
 พันธ์ุ ของสัตว์ที่มีโอกาสเจริญวัฒนาขึ้นได้ ก็จะเปลี่ยนลักษณะ
 ให้เข้ากับเงื่อนไขใหม่เป็นลำดับไปในทุก ๆ ชั่วของสัตว์จำพวกนั้น และ
 เกิดเป็นพันธ์ุ ใหม่ขึ้น ส่วนสัตว์ที่เคยเจริญวัฒนาตามเงื่อนไขเก่า ก็

จะหมดความสามารถทรงความเป็นอยู่และดับคือ ในที่สุดก็จะต้อง
ตายและสูญพันธุ์ไป คงเหลือแต่พันธุ์ใหม่ที่จะรักษาคุณให้เขากันได้
เหมาะเจาะกับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงใหม่

๙. จะยกตัวอย่าง ต่างว่าสัตว์ชนิดหนึ่งมีขนหนาปกคลุมเป็นดั่ง
มอ อาศัยอยู่ในถิ่นประเทศที่มีอากาศหนาวจัด มีหิมะตกปกคลุมอยู่
ช้วนาคาบี สัตว์ชนิดนี้ถาดตัวโตมีขนหนามากและเป็นดั่งขาวมาก ก็จะมี
ความทนทานความหนาวได้ดีกว่าสัตว์ที่มีขนน้อยกว่า และสัตว์ก็จะสังเกตเห็น
ไม่ใต้ง่าย เพราะสัตว์ของมันจะกลมกลืนเข้ากับสีของหิมะ
ดีกว่าสัตว์ที่มีสีมอหม่น ซึ่งจะทำให้สัตว์ของมันเห็นได้เด่นกว่า
สัตว์ที่มีขนหนาและเป็นดั่งขาว ก็มีโอกาสดับชีวิตและดับพันธุ์ได้ดี
กว่าสัตว์ที่มีขนและสีที่น้อยกว่า สัตว์ตัวแรกเมื่อมีลูกดัดบัพพันธุ์
ต่อไป ขนก็จะหนาและเป็นดั่งขาวมากขึ้นทุกวันเรื่อยไป เพราะเป็น
ประโยชน์แก่เงื่อนไขแห่งความเป็นอยู่ของมัน ในที่สุดลักษณะของมัน
ก็จะไม่ท้อความหนาวหรือมีสีที่ขาวยิ่งกว่านั้นได้อีกต่อไป เพราะจะเกิน
ความพอดีไม่เป็นคุณประโยชน์ได้อีก ถ้าขนมีลักษณะยิ่งไปกว่านั้น ก็
จะเป็นผลร้ายมากกว่าเป็นผลดีให้เกิดขึ้น เพราะถ้ามีขนหนาไปกว่าเดิม
การเคลื่อนไหวก็อยู่สบายไม่สะดวก เหตุฉะนั้นความเจริญของมันจึงมี
เขตสุดตามเงื่อนไขของสิ่งนั้น ๆ เดียวความพอดี ค่อมเกินกว่านั้นขึ้นไปก็
กลับเป็นความเสื่อม

๑๐. คราวนี้ต่างว่าอุณหภูมิของอากาศเปลี่ยนแปลงไป ค่อม
อากาศอุ่นเข้ามาแทนที่อากาศหนาว สภาพของถิ่นประเทศซึ่งมีหิมะ

ปกคลุมก็จะหมดไป สัตว์ที่มีขนขาวมาก ก็จะปรากฏให้ศัตรูเห็นตัวได้
เด่น ขนที่หนาปกคลุมของสัตว์นั้น ก็จะกลายเป็นเครื่องรุงรังถ่วงการ
เคลื่อนไหวของมันเอง ส่วนสัตว์ตัวอ่อนที่มีขนบางกว่าและเป็นสีมอ
ไม่ขาวสนิท ซึ่งเดิมเป็นเครื่องทำให้เสียเปรียบ ก็จะกลับเป็นได้เปรียบ
ขึ้น สัตว์ตัวที่มีขนหนามากและขาวมาก ก็จะค่อยหมดพันธุ์ไปในที่สุด
เปิดโอกาสให้ความมีขนน้อยและขาวน้อย ทรงความเป็นอยู่และสืบพัช
รพันธุ์ ที่มีขนน้อยและเป็นสีมอ มากจนทุกที่ทุกถิ่นเรื่อยเป็นลำดับไป

๓๑. ถ้าการเปลี่ยนแปลงของอากาศเป็นไปอย่างกระทันหัน สัตว์
มีขนหนาและสีขาวก็อาจสูญพันธุ์ไปได้ทันทีเพราะปรับตัวไม่ทัน แต่
ถ้าอากาศค่อยเปลี่ยนแปลงลงไปทีละน้อยๆ สัตว์ที่มีขนหนาและมีสีขาว
ก็จะประสบแต่ความลำบากเดือดร้อนยิ่งขึ้นโดยลำดับ แต่ก็ยังมีโอกาส
จะเอาตัวรอดรอดได้ต่อไป ถ้ารู้จักแก้ไขและปรับปรุงตัวของมันเอง
ทุกๆ วันของสัตว์ชนิดนั้น ให้เข้ากันได้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งแวดล้อม
เดิม ถ้าอากาศที่เปลี่ยนจากหนาวมาเป็นร้อนดังกล่าวนี้ เป็นไปแต่
บางส่วนของถิ่นประเทศนั้น สัตว์ชนิดนั้นก็จะเกิดความผิดแผกเป็นแยก
ชนิดพันธุ์กันขึ้น อากาศเปลี่ยนแปลง ชนิดของอาหารที่กินก็ต้อง
เปลี่ยนตาม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยให้ร่างกายทั้งภายในและภายนอกเปลี่ยน
ตามไปด้วยก็ได้

๓. ๓ H.G. Wells' The Outline of History revised and corrected

Edition. Chapter III.

๓๒. เรื่องวิวัฒนาการแห่งธรรมชาติตั้งถาวรมา ย่อมมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนไปเป็นวัฏฏะอยู่เรื่อย เพราะเป็นเงื่อนไขแห่งสิ่งมีชีวิต ซึ่งมีสาระสำคัญคือ ต้องมีเกิดและตาย ต้องมีเจริญและเสื่อมต่อเนื่องกันไปเป็นอันเดียวกัน ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อขึ้นถึงขีดที่สูงสุดแล้ว ก็ต้องถดถอยลงมาตามลำดับที่มีสัมพันธ์กันอยู่ มนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ จึงไม่หมดพ้นไปจากเงื่อนไขแห่งวิวัฒนาการของธรรมชาติทุกถาวร สิ่งที่มีมนุษย์จะคิดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามที สร้างขึ้นหรือคิดแปลงจากธรรมชาติ แล้วดำเนินและสืบต่อเป็นมรดกตกทอดกันมา เพราะฉะนั้นเป็นประโยชน์แก่คนแต่ละส่วนรวม หรือที่เรียกว่ารวมว่าวัฒนธรรมก็มีความเป็นไปเป็นวิวัฒนาการโดยทำนองเดียวกัน เพราะเป็นสิ่งสืบเนื่องจากมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาตินั่นเอง.

๒. อะไรคือผิดและถูกของส่วนรวม

๓๓. ลัทธิต่างชนิดกันดีชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง ถ้าต้องการจะอยู่รวมกันเป็นปรกติสุขและมีความเจริญพัฒนา ก็จะต้องมีคุณธรรมต่างประการสำหรับเป็นเครื่องคุ้มครอง คุณธรรมที่กล่าวนี้ เท่ากับเป็นกฎของฝูงว่าถ้าปฏิบัติตามก็เป็นถูก ถ้าฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามก็เป็นผิด ลัทธิพลัสต์ไม่ว่าจะเป็นข้าง เป็นกลาง หรือเป็นลัทธิอะไร ที่อยู่กันเป็นฝูงต่างตัวจะต้องระวังคอยดลัญญาณจากจำฝูงบอกให้รู้ ว่าตนควรจะปฏิบัติอย่างไร ถ้าลัทธิใดไหนในฝูง ฝ่าฝืนกฎคือไม่ปฏิบัติตาม ก็จะมาสู่ลัทธิตัวนั้น คือถูกศัตรูจับเอาไป หรือถูกฆ่าตาย

๓๔. ในคราวเดียวกัน เมื่อมีลัทธิในฝูงตัวใดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนดังกล่าวมาข้างต้น ก็อาจเป็นผลให้ลัทธิทั้งฝูงคือส่วนรวม ตกอยู่ในที่อันตรายด้วยก็ได้ แต่ฝูงลัทธิที่ทุกตัวปฏิบัติตามหน้าที่ ก็จะมีโอกาสเอาตัวรอดเหลืออยู่ และถ้าสามารถสืบพันธุ์ต่อไปได้ ลูกที่เกิดใหม่ก็จะประพฤติก่ออย่างพ่อแม่ และเวียนวัฏฏ์ของฝูงที่กล่าวนี้ จำเนียรกาลต่อมาลัทธิตัวที่ผิดหรือตัวที่ฝ่าฝืนกฎของฝูง ก็จะถูกคัดหรือถูกกำจัดไป คงเหลือแต่ตัวที่ผิดหรือตัวที่ปฏิบัติตามกฎ ฝูงลัทธิหนึ่งก็มีความเจริญพัฒนาได้ต่อไป

๓๕. ตามที่กล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าความรู้จักว่าอะไรเป็นถูกหรือเป็นผิด ก็ขึ้นอยู่กับหมู่ลัทธิเหมือนกัน ดังได้ช่วยให้ฝูงหรือส่วนรวมรอด

ช็อคเหตุได้อยู่ได้ ตั้งหนักเป็นตุก ตั้งโตทำให้ฝูงหรือฝูงรวมคอกอยู่ใน
ตอนคราย ตั้งหนักเป็นผล

ยกตัวอย่าง ช้างที่อยู่กันเป็นโขลง ย่อมจัดให้ช้างนางตัวมหนาท
เป็นยามระวังภัย ช้างยามตัวใดหัดบยามหรือไปเที่ยวเดี่ยวไม่อยู่ยาม
ประจำตามหนาท ถ้าช้างตัวไหนมันพุดได้ ก็จะมีบอกให้ช้างตัวอื่นทำผิด
กฎของฝูง เพราะจัดให้เป็นยามระวังระวังไว้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง
และของตัวอื่นในฝูงด้วย จึงเป็นหนาทซึ่งตัวเองจะต้องคอยเปิดหูเปิดตา
ดูอยู่เสมอในขณะที่อยู่ยาม เมื่อมีภัยอันตรายอย่างใดมา จะได้ตั้งเสียง
ร้องแปรแปรเป็นสัญญาณบอกให้ตัวอื่นรู้ทัน หรือถ้าจำเป็นก็จะต้อง
ต่อสู้ศัตรูที่เข้ามาโดยไม่คิดแก่ชีวิต เพื่อประโยชน์ให้ฝูงหรือฝูงรวม
รอดเหตุอยู่

๓๖. ธรรมชาติของเมื่อยรวมกัน ก็ต้องช่วยเหลือกัน เช่นคอย
เผ่าระวงค์ศตวรรษรวมกันต่อสู้ศัตรู และรวมแรงรวมกำลังกันแสวงหา
อาหาร เมื่อยช่วยเหลือช่วยกัน ก็เกิดเป็นนิสัยคล้ายทหารที่ฝึกหัด
มาดีแล้ว ตัวในฝูงถ้าอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง อาจเป็นตัวอ่อนแอ
อนาถา เหมือนกับงูคดคนเดียวที่เผชิญหน้าเดือฉะนั้น ถ้ารวมกันเป็นตง
หลาย ๆ ตัว และมีนาหนึ่งใจเดียวกันเข้าต่อสู้ ถ้าพองเดือตัวเดียวจะทำ
อะไรได้

๓๗. สัตว์อยู่รวมกันเป็นฝูง ต่างตัวก็ต้อง "มีให้และมีเอา"
ไม่เอาเปรียบกันจึงจะอยู่กันได้ด้วยดี จะถือเอาแต่ใจตนไปทั้งหมดไม่ได้

เพราะว่ามีดังสิ่งต่างอย่างที่ดีจะต้องทำให้แก่ส่วนรวม แต่ไม่ใช่ทำให้
เพียงจะให้ชอปปใจเท่านั้น = 9' แห่ง

๓๙. ดีด้วยดีโดยโดดเดี่ยวตามลำพัง จะทำอะไรตามใจตน
ก็ทำได้ทั้งนั้น แต่ว่าดีด้วยดีจำพวก เช่น มด ปลวก ผึ้ง ม้าป่า และ
ช้างป่า เป็นต้น ย่อมมีสิ่งที่ดีจะต้องกระทำตามหน้าที่เพื่อตัวเองและ
เพื่อหมู่คณะด้วยกันทุกคน และการที่กระทำไปอย่างนั้น คือกระทำสิ่งที่ดี
เรียกว่าถูกในโลกของดีด้วยดีนั่นเอง

๔๐. ถ้าดีด้วยดีต่างๆ ไม่แสดงถึงความเมตตากรุณาเพียงสุดของมัน
ไม่ให้ได้รับความอดอยาก ไม่คอยระวังดูแลให้พ้นจากภัยอันตราย
ไม่แสดงถึงความกล้าหาญป้องกันลูกของมันเมื่อมีภัยมา ก็จะมีผู้รังแกมัน
ไป ไม่สามารถจะครองชีวิตในสังคมส่วนรวมเห็ดหรือดอกอยู่ได้ ถ้าดีด้วยดีในฝูง
ไม่สามารถร่วมแรงร่วมกำลังกันทำงานด้วยความซื่อตรง ไม่ช่วยกัน
ในเมื่อมีภัยอันตรายมา ก็จะต้องถูกศัตรูฆ่าตายหมด เพราะฉะนั้น
ในโลกของดีด้วยดีจึงมีการกระทำต่างประการของดีด้วยดี ที่ถือได้ว่าเป็น
เหตุผลเป็นลูกและเป็นผี

๔๑. มนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของดีด้วยดีโลกถ้าจะกล่าวว่าการกระทำ
อะไรเป็นลูกและเป็นผีที่ชอปปด้วยเหตุผล ก็มียุทธศาสตร์ประการซึ่ง
มนุษย์และดีด้วยดีเหมือนกัน เช่นการเลี้ยงดูบุตร การช่วยเหลือผู้ใด
ทุกข์ การร่วมมือเป็นสามัคคีช่วยกันประกอบกิจการงาน การแสดงความรัก

กล่าวหาญและเลี้ยดตะเป็นคน อิกอย่างหนึ่งมนุษย์ชอบอยู่รวมกัน เป็น
ทำนองเดียวกับสัตว์ที่อยู่กันเป็นฝูง จึงได้ชื่อในจำนวนฝูงว่า “มนุษย์
เป็นสัตว์เมือง” คือตามปรกค้อยูกันเป็นประเทศชาติและเป็นบ้าน
เป็นเมือง ย่อลงมาก้อยูกันเป็นครอบครัว อันเป็นหน่วยน้อยที่สุดของ
สัตว์รวม

๒๑. ฝูงสัตว์ป่าแต่ละตัวจะต้องเคารพต่อ “กฏของฝูง” คือ
ประพฤติและปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของฝูงของโสดง แทนที่จะทำ
ตามอำเภอใจของตนนั้นคิด มนุษย์ที่อยู่รวมกัน ก็ต้องมีหน้าที่รับใช้
และช่วยเหลือกัน แทนที่จะทำอะไรตามชอบใจตนแต่ฝ่ายเดียว นัก
คิดนั้น มนุษย์จะต้องมีความเมตตากรุณาต่อบุตร ต้องช่วยเหลือผู้
อ่อนแอ พร้อมทั้งจะเลี้ยดตะไม่ว่าดังใด แม้แต่ชีวิตก็ยอมสละได้ใน
เมื่อจำเป็น เพื่อช่วยคนอื่นให้รอดพ้นอันตราย เพราะฉะนั้น การทำ
งานและบ่อกันเพื่อผู้อื่นจึงถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง การกระทำ
อะไรเอาแต่ใจตนเองอันเสียหายแก่ผู้อื่น และไม่ยอมมมัดวณเข้าช่วยร่วม
กับหมู่คณะของตนหรือประเทศชาติของตนเมื่อจำเป็น ก็ถือได้ว่า
กระทำผิดต่อหน้าที่

๒๒. การที่จะเป็นผิดเป็นถูก ย่อมเกิดและมชนใด ก็ต่อเมื่อ
มนุษย์อยู่รวมกัน ถ้าอยู่ตามลำพัง ก็ไม่มีความจำเป็นต้องนึกถึงเรื่อง
ผิดถูกอะไรมากนัก นอกจากตัวของตนเองเท่านั้น จะทำตนเป็นคนมี
ใจคับแคบมากเท่าไรก็ได้ ไม่มีใครเขาเห็นว่าผิดหรือเป็นผิด
ไม่ต้องระวังพูดแต่ความดีดัยจริง เพราะไม่มีใครต้องได้รับความสะดวก

หาย จะประพฤติเป็นคนคดโกงเป็นผู้ร้ายหรือเป็นอะไรที่ตนถือว่าเป็น
ผิดก็ไม่ใช่ไร เพราะไม่มีใครได้รับผลจากความประพฤติที่กล่าว
มนุษย์ที่อยู่โดดเดี่ยวอย่างนี้ ถ้าจะมีอยู่ได้ในโลก ก็เห็นจะมีแต่มนุษย์
ที่มความจำเป็นต้องอยู่โดดเดี่ยว เช่นเรือแตกรอดตายชนไปอยู่บนเกาะ
ร้างแต่คนเดียว หรือไม่ก็เป็นฤษชไพร ซึ่งสมัครใจไปอยู่ถ้ำอยู่ป่าแต่
คนเดียวเพราะเหินเบอเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

๒๓. แม้จะมีชีวิตอยู่โดดเดี่ยวในป่าอย่างฤษชไพร ก็ไม่ใช่ว่า
จะอยู่ได้อย่างสบาย และไม่ต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในอาณาเขตแห่งกฎข้อ
บังคับใดๆ ก็หาไม่ เพราะท่านจะต้อง “จำกัดกินฉาตา” อยู่ในวินัย
เหมือนกัน คือประพฤติปฏิบัติดังจะไม่ใช้เพื่อประโยชน์คนอื่น แต่เพื่อ
ประโยชน์ตนเอง และตามปรกิตท่านก็อยู่อย่างนี้ไม่ได้นาน เพราะ
ต่างที่มดกท้าวพระยามหากษัตริย์ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เพื่อเรียนศิลป-
ศาสตร์ หรือไปได้นางงามซึ่งเกิดในดอกไม้ม้าแดงได้ คราวต่าง
ฝ่ายก็เกิดมีหน้าทเกิดวบผลและลูกชนมาทันที ถ้าต่างฝ่ายไม่มีหน้าท
ต่อกัน ก็จะเป็นปรกิตคู่ช่ด้วยกันทั้งสองฝ่ายไม่ได้

๒๔. เมื่อได้กล่าวข้อความนี้เป็นคำอธิบายเรื่องอะไร คือผิดและถูก
ของหมู่สัตว์และคนที่อยู่รวมกัน พอให้ทราบเป็นแนวทางดังกล่าวมา
ข้างต้นแล้ว ตอนต่อไป จะกล่าวถึงเรื่องถูกและผิดในแง่วัฒนาการ

๓. ถูกผิดในแง่วิวัฒนาการ

๒๕. มนุษย์สมัยแรกเริ่มเดิมทีเมื่อยังอยู่ในสมัย "ยุคหิน" จะอยู่กันตามลำพังคนเดียว หรือว่าอยู่รวมกันเป็นครอบครัว หรือเป็นโคตรตระกูลเดียว ก็ทราบไม่ได้ชัด แต่ถ้าจะตั้งเหตุผลจากถึงชนิดที่มีลักษณะต่างประการระมัดภัยคล้ายคลึงกับมนุษย์ในสมัยยุคหิน ก็ปรากฏว่าอยู่กันเป็นครอบครัวและเป็นฝูง จึงพอจะอนุมานได้ว่ามนุษย์แม้ในสมัยยุคหินคงจะอยู่กันเป็นครอบครัวและเป็นโคตรตระกูล หาได้อยู่กันโดดเดี่ยวตามลำพังตนคนเดียวไม่ มนุษย์สมัยปัจจุบันที่มีสภาพเป็นป่าเถื่อนอนารยชนไม่ห่างไกลจากมนุษย์ในสมัยยุคหิน ก็ยังอยู่กันเป็นครอบครัวและเป็นโคตรตระกูล ให้เห็นเป็นแนวทางได้ว่า มนุษย์สมัยยุคหินก็คงเป็นเช่นนั้น และจะเห็นได้ต่อไปว่า มนุษย์หญิงชายซึ่งอยู่ด้วยกันด้วยสัมพันธ์ที่รักเพราะต่างฝ่ายถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน กระทำแต่สิ่งที่เป็นถูก หรือที่ถือว่าดีให้แก่กัน จึงจะอยู่รวมกันได้เป็นผาสุก

๒๖. คราวนี้ให้เราต่างว่า มนุษย์หญิงชายสมัยยุคหิน ไม่เอาใจใส่เลี้ยงดูลูกเท่า ซึ่งเราถือว่าเป็นลูก ก็ไม่มีกฎหมายอะไรจะลงโทษ ไม่มีกรรมประชาดังเคราะห์ หรือสวัสดิมงคลอะไรที่คอยเอาใจใส่ดูแลเด็กอนาถาที่พ่อแม่ทิ้งขว้างไม่เอาใจใส่เลี้ยงดู ไม่มีโรงเรียนและโรงเรียนเด็กอนาถา เหมือนที่มีอยู่ในประเทศที่เจริญแล้วในสมัยปัจจุบัน

เด็กที่เกิดมาด้มัยยุคหิน ถ้าพ่อแม่ไม่เอาใจได้เลี้ยงดู ก็จะต้องอดตาย หรือไม่ก็ถูกสัตว์ร้ายดากเอาไปกิน

๒๗. ถ้าเหตุการณ์เป็นไปดังกล่าวมาข้างต้น มนุษย์หญิงชาย ที่ไม่เลี้ยงดูลูกเต่า ซึ่งถือว่าเป็นคนทำไม่ถูกหรือทำชวกจะด้นเชอด้น- ชาติอยู่แค่อายุของตน ไม่มีลูกหลานด้หรับด้บโคตรตระกูลของตน คอไป ด้วนพ่อแม่ที่เอาใจได้เลี้ยงดูบุตร ด้อนให้บุตรรู้จักหลบหลัดภัย อันตราย ด้อนให้รู้จักแด้วงหาอาหาร ให้รู้จักด้รังที่อยู่อาศัย และ ด้งจักต่อสู้ด้รบด้วยตนเอง เป็นด้ำนองด้ยอกับด้ควที่รู้จักเลี้ยงดู บุตร ด้ด้ำนนั้นก็จะมีโอกาด้ครองชีวิตอยู่ด้คอไป จนกว่าจะด้บโคตรเป็น ดุ้ใหญ่และมีบุตรของตน ด้ด้ก้ประพุดิตตามอย่างพ่อแม่ด้บคอเป็น ด้ด้บกันไป เป็นอันด้บบุตรของ “คนด้” ก็จะมีชีวิตเหล็ดรอดอยู่ ด้ด้นบุตรของ “คนช้ว” ก็ะตายหมดแด้ด้ญพันธ์ไป

๒๘. ในด้ำนองด้ยอกัน เด็กชายคนด้ด้มัยยุคหิน เป็นคน เกยจกรันไม่มีด้ความขยันขันแด้ง และเป็นคนด้ะเพรว้าเผดอเรือ ก็อาจได้ ด้ระด้บแด้ด้ความด้ือดร้อนในชีวิต ถ้าไม่รู้จักด้ด้ด้ว ไม่รู้จักใช้ขวณ หินของตน ไม่รู้จักด้งแด้กรเมอมีภัยอันตรายอยู่ใกล้ด้น ก็จะมีโอกาด้ ด้อด้วรอดด้นอยด้้มที่ ในเมอด้นด้บใหญ่ชน ซึ่งจะต้องด้แด้งด้น ด้อง ถ้าด้คนนเป็นคนชอบพดปด คอไปก็จะมีใครเขาเชอด้ถอแด้ มาช้วยเหล็ดเมอด้นคกอยู่ ในที่อันตราย ถ้าด้คนนเป็นคนชอบด้กชอบ ด้ะโมยด้งของจกคนอื่น ถ้าเจ้าของเขารู้แด้จบัด้ ก็ะฆ่าด้ย เพราะ

ในสมัยยุคหินไม่มีคอมพิวเตอร์หรือที่คอมพิวเตอร์คิด การตงโทษในความผิดแทบทั้งหมดจึงมีอย่างเดีวคือฆ่าให้ตายเสีย

๒๙. การที่พ่อแม่ สั่งสอนลูกให้รู้จักว่าอะไร ถูกอะไรผิดในสมัยยุคหินคงต่างวั้น ไม่ใช่มีแต่ภายในครอบครัวเท่านั้น เพราะครอบครัวย่อมอยู่ร่วมกับครอบครัวอื่นในโคตรตระกูลเดียว ทงนกเพื่อจะได้มีความสามารถช่วยกันได้ในเรื่องแสวงหาอาหาร และในการต่อสู้ศัตรู คนในครอบครัวจะต้องเชื่อฟังผู้เป็นหัวหน้าในครอบครัวของตน ซึ่งอาจเป็นพ่อหรือเป็นแม่หรือตาของตนก็ได้ เพราะผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวย่อมเป็นผู้จัดเจนมความชำนาญในชีวิตมาแต่ นันใด ในโคตรตระกูลก็ต้องมีคนหนึ่งซึ่งเป็นหัวหน้า เพราะด้วยมีแรงกำลังหรือมีความฉลาด ความสามารถดีกว่าคนอื่น นกคนนั้น ผู้เป็นหัวหน้าและที่เบนผู้ตงกฎข้อบังคับ เพื่อความเป็นไปด้วยดีของโคตรตระกูล ถ้าคนในหมู่คนใด เป็นคนชั่วหรือคนไม่ดี คือเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎข้อบังคับจะต้องถูกลงโทษ

๓๐. มนุษย์บาเถื่อนเป็นอนารยชน เช่นในทวีปแอฟริกา หรือไม่ว่าในทวีปใด ถ้าอยู่กันตามลำพังพวกแะยังไม่คกอยู่ในอำนาจของชาติที่เจริญ ก็ยอมอยู่แะควบคุมกันเป็นโคตรตระกูล ถ้าเป็นมนุษย์อยู่ในโคตรตระกูลอื่น ก็ถือว่าเป็นคนอื่นแะเป็นศัตรูทงนนั้น เหตุณถ้าพบปะกันก็เบนไม่วิวชีวิตให้กัน ความเบนไปของพวกเหตานั้นจึงมีแต่เรื่องรบราฆ่าฟันกัน เพราะระนั้นมนุษย์ในสมัยยุคหินก็คกมีสภาพความเบนไป เห็นจะไม่ผิดแปดกับมนุษย์บาเถื่อนทกต่างวั้นกันมากนัก

๓๑. ในการที่มนุษย์ หนุมต่าง ๆ ครอบงำพันกัน เป็นเพราะเหตุไร พวกหนึ่งจึงชนะ อีกพวกหนึ่งจึงแพ้ อาจตอบได้ว่า เพราะฝ่ายชนะ มีกรบดักกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง และมีคนรู้จักใช้อาวุธเข้าประหัตประหารได้ดีกว่า กล่าวเช่นนี้ก็ไม่ผิด แต่ยังไม่ถูกต้องทั้งหมด ยังมีสิ่งอื่นอีกที่ช่วยให้เป็นฝ่ายชนะหรือทำให้เป็นฝ่ายแพ้ ดังที่กล่าวนี้ คือ ทล็ดอวฤทหรือผิดดังที่กล่าวมาแล้วเช่น

๓๒. ผู้ที่ทำตามคำสั่งของหัวหน้าหมู่ จะมีโอกาสเอาชนะเหล่าผู้ซึ่งไม่ทำตามคำสั่ง (ความเชื่อฟัง)

ชนหมู่ใดซึ่งบรรดาผู้เป็นสมาชิกทั้งหมด รักษาคำปฏิญาณที่ให้ไว้แก่หัวหน้า จะชนะต่อหมูชนที่มีคนทรยศอยู่ในนั้น (ความภักดี)

คนกล้าเยอมนชนะคนขลาด (ความกล้าหาญ)

คนที่สามารถต่อสู้ศัตรูอยู่ได้นานด้วยความอดทน ไม่ยอมแพ้ได้ง่าย ๆ มักจะได้ชัยชนะแก่ศัตรูที่มั่งก่าตั้งเหนือกว่า (ความอดทน)

คนที่ทำงานเป็นนาหนึ่งใจเดียว จะมีโอกาสดีกว่าคนที่มั่งแต่ความฉิวฉวยกัน (ความไม่มีฉิวฉวย)

คนที่ไว้ใจกันได้ และไว้ใจในหัวหน้า จะสู้รบได้ดีกว่าผู้ซึ่งมีนิสัยพุดบดและคดโกง (ความซื่อตรง)

คนที่ได้รับการเอาใจใส่ดีจากหัวหน้า จะมีความกล้าหาญอาจติดตามด้วยความภักดีไปจนกระทั่งถึงตาย หัวหน้าที่ร้ายคือคนของตน เมื่อมีอันตรายมาใกล้ตน คนที่อยู่ด้วยก็จะหนีไป (ความเมตตากรุณา)

นักบริษัชชยหนมนเพยรเวรณควมรเวองรบ จะตนักรบท
เกยจครำนแะเดินเดอให้แพไปไตงาย (ควมเพยรพยายม)

๓๓. มนุษย์หมู่ใดดกตใด ซึ่งถือว่ากระทำถูก ก็เพราะมีคุณ-
ธรรมทกถาวมาน คอิมควมเชอพง ควมภกคิ ควมถำหำญ
ควมอดทน ควมไม่โอจนา ควมซื่อตรง ควมเมตตากรุณำ แะ
ควมเพยรพยายม แะจะชนะหมู่คนทบพร่องดวยกุนธรรมเหตำน
เป็นอนวำผู้ทกระทำถูกตามแนวทกถำว จะมโอกาสรอดชวคยอยู่ตไป
ไตดกวำผู้ทไม่กระทำตาม ผู้ทกระทำถูกจะชนะคัก ถ่วงผู้ทกระทำผิด
จะแพแะถกฆ่าตายไป เพราะฉะนนั้นจึงมการเดอถกสรรแต่คนคี่ เป็น
ทำนองเดยวกับธรรมชชาติทเลอภคคิถัดว เขาแต่ทวทรุจกเดยงแะตญแะ
ตญค้ำ แะเควพตอกฏแห่งฝงของตญ ฉะนนั้น

๓๔. มักจะเข้าใจกันวำดีดทวทศุรย ย่อมมีโอกาสได้รบเลอภคคิ
จากธรรมชชาติไตดทศุค เพราะถำมารถฆ่าตวอน ๆ ไต แต่ถำทเข้าใจ
นเป็นควมจริง บำนนในบำกจะมีแต่เดอหรือตงให้ไตเต็มไปหมด ถ่วง
ดีดทวทศุคเช่นกวางจจะหมดไป ควมจริงดีดทวทศุคจำนวนมำกก็คอ
เช่นกวางแะมำเบนนตญชงยอมอยู่กันเป็นฝง แะร่วมแรงร่วมใจ
กันตอกตำนภยพบตทจจะมีมำ ถ่วงเดอนนชอบแสวงหำหำรไตคเดยว
ดำพงตญ เพราะฉะนนั้นควมศุรยไม่ไช่ทำให้มีโอกาสไตคเดมอไป เรือง
ควมเป็นไปของดีดทวทศุคจำนวนมคญไต วำในเรืองมนษย์กฉะนนั้น ชชาติ
ทศุรยทวธนอจเขาชนะชชาติคตญไตคชวครำว แต่ครนแะวในทศุคค
ตองพำยแพแก่ชชาติตง ๆ ทรวมกำตงกนกำจค

๓๕. เท้าที่กด้าวมา^๕ เป็นการกด้าวแต่เรื่องรบกัน แต่ความจริง
 มนุษย์ไม่ใช่จะมีการรบพุ่งกันอยู่เดี๋ยวนั้น จะต้องมีความจำเป็น
 มีความเจริญในระยะต่อมา ก็ต้องมีการประกอบกตัตถกรรมอดุสากรรม
 พานิชยกรรม เป็นต้น การงานเหล่านี้^{๕๖๖} มีผลและถูกเป็นทำนอง
 เดียวกับที่กด้าวมาแล้ว การกระทำถูกจะช่วยให้พวกของตนหรือ
 ประเทศชาติของตนได้รับผลดีแต่ความสุขความเจริญและความมั่งคั่ง
 ส่วนประเทศชาติที่กระทำผิด ก็จะได้รับแต่ความเกียดขังไม่มีความ
 เจริญไต่ยงยื่น เข้าทำนองการเดือกคิดแห่งธรรมชาตินั้น

๓๖. ถ้าจะกด้าวรวบยอดในตอนนั้นว่า อะไรคือถูก และอะไรคือผิด
 ก็ตอบได้ว่า ถูกคือสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับคนซึ่งอยู่ด้วยกัน และร่วมกันในการ
 งานอันเป็นประโยชน์แก่อีกแห่งชีวิตของส่วนรวม หรือกด้าวอันหนึ่ง
 ถูกคือกฎแห่งมนุษยชาติ กฎที่วางคอยคัดคตอายุเจริญงอกงามอย่าง
 เข้มข้นเรื่อยเป็นลำดับมาตั้งแต่สมัยยุคหินและมีเปลี่ยนแปลงให้เหมาะ
 และดีกว่าเดิมในดวงแง่ต่างประการอันเป็นไปตามกาลสมัย ในเมื่อ
 มนุษย์มีความคิดและได้ชัดเกิดจิตใจให้ประณตงามยงชน^{๕๖๗} นั้นแหละ
 คือเรื่องผิดถูกในแง่วิวัฒนาการ^๖

๓๗. เรื่องถูกและผิด ซึ่งธรรมชาติเป็นผู้เดือกคิดและเป็นกฎแห่ง
 ด้วงโลก เป็นเรื่องวิวัฒนาการของธรรมชาติ ส่วนถูกและผิดซึ่ง

๖ เขียนตามแนวของ A.G. Whyte's The World's Wonder Stories, Chapter IX

มนุษยชาติเองเป็นผู้แตกตัว และเป็นกฎแห่งมนุษยชาติ เป็นเรื่อง
วิวัฒนาการของมนุษยชาติในทางจิตใจ จึงจัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่ง
วัฒนธรรม เพราะเป็นเรื่องมนุษย์คิดแปดงและปรับปรุงขึ้นจาก
ธรรมชาติ.

---

๔. วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม

๓๗. มนุษย์ดั้งเดิมคงแค่ล้มยัยคหินและต่อมา เมื่อจะประพฤดิ
หรือทำอะไร ก็เอาอย่างคนอื่นในหมู่หรือในพวกของตนที่ประพฤดิและ
ปฏิบัติกันอยู่ เพราะถอดำทำตามนงกเป็นถก ถังคเอนไม่ทำตาม
นงกเป็นผล ทรัดักได้เซนนกด้วยสัญญาตญาณ หาไชรัดักเห็นได้คด้วย
เหตุผลทางญาณปัญญาไม่ ถังจะกถำถ กเป็นทำนงกบลังคตททำตาม
กฎของฝูงตั้งได้บรรยายมาในคองก่อนนั้นแล้ว

๓๘. ต่อมาเมื่อมนุษย์ มีความเจริญทางปัญญา ความคิด ชนถัด
กรได้คด้วยเหตุผลว่าทำอย่างนหรือทำอย่างนเป็นผลหรือเป็นถก ความ
รูกถำถนคองคตคตายมีความเจริญเรื่อยเป็นถำคิบมา เกิดเป็นผลชน
ในทางวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม แม้กระนั้นกิด มนุษย์ยังกระทำถัง
ถำถอย่างไม่ใช่ด้วยเหตุผล เป็นแต่ทำตาม ๆ กันมาด้วยสัญญาตญาณ
ซึ่งยังเหตุคเคชคคคองมูกแม่กระถงบจจุบันโดยไม่รู้ถักถว ถงน
กเพราะมนุษย์แม่มีความเจริญเป็น “ถักถวเมอง” แต่กถักถวคองในทาง
วิวัฒนาการมาจาก “ถักถวบ้ำ” นนเอง

๔๐. การกระทำหรือการประพฤดิใดๆที่เป็นแบบเดียงและถักถวคอง
กันมาในหมู่เป็นเวถำชำนาน และไม่ใช่เป็นการกระทำที่ถักถวคองกับความ
จำเป็นโดยตรงแห่งชีวิต เช่นการกิน การหายใจ การถักถวพชรพชร

* การกระทำนั้น ๆ ก็เกิดเป็นประเพณีขึ้น เพราะฉะนั้นประเพณีเมื่อกล่าวอย่างกว้างๆ ก็เกิดเป็นประเพณีของคน และที่เป็นของคน ประเพณีของคนคือคอกฎของฝูงซึ่งเกิดจากสัญชาตญาณ ซึ่งแต่เดิมมีมาอย่างใดก็มีอยู่อย่างนั้น ไม่มีการวิวัฒนาการปรับปรุงและแก้ไขให้เจริญยิ่งขึ้นได้ นอกจาก จะมีการเปลี่ยนแปลงผันแปรไปตามวิสัยของวิวัฒนาการแห่งธรรมชาติเท่านั้น จึงผิดกันกับประเพณีของคน ซึ่งคนรู้จักปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นไปตามวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม คือกฎของมนุษย์ *

๔๑. มนุษย์ป่าเถื่อนไม่กล้าประพฤติออกนอกกริยาประเพณี ก็เพราะที่ความกลัว ความกลัวนั้นแหละที่ทำให้มนุษย์ต้องทำตามประเพณี ซึ่งถือว่าเป็นกฎ และงดเว้นไม่กระทำสิ่งที่ฝ่าฝืนประเพณี ซึ่งถือว่าเป็นผิด ครั้นเมื่อมนุษย์มีความเชื่อสิ่งที่ไม่เห็นตัว แต่ถือว่ามีอำนาจอยู่เหนือคนได้แก่ผีต่างเทวดา ก็ไม่กล้าทำอะไรที่ฝ่าฝืนประเพณี เพราะกลัวว่าผีต่างเทวดาจะลงโทษเป็น "ผีตม" ผีตมประเพณีนั้น และคนจะได้รับความเดือดร้อน เรื่องประเพณีโดยเฉพาะ "ประเพณีไทย" มีวิวัฒนาการเป็นมาอย่างไรจะกล่าวเป็นอีกส่วนหนึ่งโดยเอกเทศ ในที่นี้จะกล่าวเรื่องวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรมอย่างทั่วไป แต่จะไม่นำหนักที่จะมีกล่าวในเรื่อง "ประเพณีไทย" มากกล่าวซ้ำได้ในที่นี้

* ๔๒. วิถีการอันเป็นไปของวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม กล่าวโดยประสงค์มีอยู่ ๒ ลักษณะ อย่างหนึ่งเป็นไปเองโดยธรรมชาติ อีก

อย่างหนึ่งเป็นไปได้โดยมนุษย์เป็นปัจจัย ทั้ง ๒ ลักษณะนั้นแม้มันจะ
 ต่างกัน แต่ว่าวิธีการแห่งวิวัฒนาการ ย่อมคลัดคลายและผันแปรไปตาม
 เงื่อนไขเดียวกัน คือเป็นไปได้โดยไม่รู้ตัวด้วยกตัญญูอย่างเด็กเกิดมา ก็พูด
 ภาษาแห่งหมู่หรือชาติของคนใดโดยไม่รู้ตัว ที่พูดได้ั้นตามปรกติก็พูด
 ได้เอง ไม่มีใครสอนใครบังคับ เมื่อมีอายุสมควรพูดก็พูดได้เอง ในชั้น
 แรกก็พูดได้เพียง ๒-๓ คำ โดยบังเอิญและจำเอาจากผู้ใหญ่พูดแล้ว
 ต่อไปก็ใช้คำพูดได้มากขึ้นโดยลำดับ และรู้จักเรียงคำเข้าประโยคเข้า
 ประธานของภาษาได้เองโดยไม่รู้ตัว การรู้จักพูดได้อย่างนตถกอยู่
 ในลักษณะแรกแห่งวิวัฒนาการ ซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมเข้าในเรื่องพูดได้
 ไม่เท่ากัน อันเป็นไปได้ตามเงื่อนไขของเด็กกัน ๆ ต่อจากนั้นถ้าเป็นผู้
 เกิดอยู่ในสังคมที่เจริญแล้วคือมีวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง ก็จะต้อง
 ศึกษาเล่าเรียนภาษาต่อไป ซึ่งตกอยู่ในลักษณะหลังแห่งวิวัฒนาการ
 นั้นก็ออก ย่อมมีเรียนได้เร็วเข้าเช่นเดียวกัน ตามหลักในข้อนี้ จะเห็นได้
 ว่าวิวัฒนาการในทางลักษณะเป็นดังที่ออกมาตนเองโดยไม่รู้ตัว

๔๓. การใช้ภาษาพูดในลักษณะแรกอันเป็นไปได้เองโดยธรรมชาติ
 ย่อมมีคำใช้พูดเป็นจำนวนจำกัดตามความจำเป็นของสังคม ไม่สามารถ
 จะเจริญงอกงามได้อย่าง กว้างขวางยิ่งไปกว่า ที่มีอยู่เดิมในหมู่ของตน
 ความเจริญแห่งภาษาของตนก็หยุดชะงักอยู่ที่เท่าที่มี เกิดอาการวัดตัว
 ขน ไม่สามารถคลัดคลายขยายตัวให้งอกงามได้ต่อไปอีก ครั้นเมื่อ
 มนุษย์มีการคบหาสมาคมกันกว้างขวางออกไป ได้เห็นสิ่งแปลกสิ่ง

ใหม่ ความคิดความเห็นก็ขยายวงออกไปตาม ความจำเป็นในเรื่อง
 หาคำใหม่มาใช้ให้พอต้องการ แห่งความเจริญ ตามกาลสมัย ก็เกิดขึ้น
 ด้วยมธุวิธวิธี จึงต้องนำเอาคำของภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตน
 และต้องมีการศึกษาเล่าเรียนกันขึ้น เกิดเป็นวิวัฒนาการทางภาษาขึ้นใน
 ดัชนีดังนี้

๔๔. การนำเอาภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของตน จะนำมาได้แต่
 เป็นคำๆ เท่านั้น จะนำเอารูปไวยากรณ์ในภาษานั้นมาใช้ด้วยหาได้ไม่
 เพราะผิดภาษากัน แม้คำที่นำมาใช้ถ้าออกเสียงลำบากก็ต้องปรับ
 ประกันแก้ไขเสียงของคำ ให้เข้ากันได้เหมาะๆกับจิตใจแห่งภาษาของตน
 เรื่องวิวัฒนาการแห่งภาษาตามที่กล่าวมานี้มันได้ เมื่อว่าถึงวิวัฒ
 ธรรมในแง่อื่นจะเป็นศิลปะ วรรณคดี ระเบียบประเพณีหรืออะไร ก็
 มีอธิบายทางวิวัฒนาการโดยอนุโตม เป็นไปในทำนองเดียวกัน

๔๕. ในเรื่องวิวัฒนาการ แห่งธรรมชาติ ดังกล่าวมาแล้วแต่แรก
 จะเห็นได้ว่าความคิดตายและเติบโตของสิ่งมีชีวิต โดยยกเอาคนเป็น
 ตัวอย่าง ย่อมมีเงื่อนไข ความคิดตายเป็นความเจริญเรื่อยไปตามลำดับแห่ง
 กำหนดวัยของอายุ จะคิดตายเป็นความเจริญเร็วกว่ากำหนดไม่ได้
 ระหว่างที่คิดตายและเติบโตจาก วัยทารกมาเป็น วัยเด็กอุมจุง และเติบโต
 โดยลำดับจนเข้าระยะวัยรุ่นหนุ่มสาวจากดวงคนและแก่ชราเป็นที่สุด ย่อม
 มีความเป็นไประหว่างวัยโดยไม่รู้ตัว ต่อเมื่อเข้าระยะชราด้วย
 หนึ่ง จึงจะมีอาการต่างประการทั้งร่างกายและจิตใจที่เปลี่ยนแปลงและ

มันแปรไปจากเดิม ให้ปรากฏเห็นได้เด่นชัด แม้กระนั้นก็ไม่กลายเป็น
 คนอื่นไป ยังคงเป็นคนเดียวกันอยู่นั่นเอง เพราะยังมีเค้าของเดิมอัน
 เป็นบุคลิกลักษณะของตนคงอยู่ เช่นนาย ก. ก็เป็นนาย ก. อยู่นั่นเอง
 ไม่ว่าเมื่ออยู่ในวัยเด็กวัยหนุ่มหรือวัยผู้ใหญ่ จะกลายเป็นนาย ข. หาได้
 ไม่ ว่าในเรื่องชาติก็มีบุคลิกลักษณะของชาติเป็นไปในทำนองเดียว
 กันโดยอนุโลม

๔๖. สิ่งที่เป็นตัวพัฒนากรรม แม้คนเป็นผู้สร้างขึ้น แต่ต้องมีวิวัฒนาการ
 การเป็นไปโดยลักษณะเดียวกันกับความเป็นไปของผู้สร้าง ถ้ากล่าว
 อย่างรวบรัด คนก็เป็นหน่วยหนึ่งของครอบครัว ครอบครัวก็เป็น
 หน่วยหนึ่งของประเทศชาติ ประเทศชาติก็เป็นหน่วยหนึ่งของมนุษย-
 ชาติ คนแต่ละคนก็มีร่างกายและจิตใจอันเป็นองค์ประกอบและมีบุคลิก-
 ลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกับของใคร แต่เมื่อกล่าวรวมเป็นครอบครัว
 เป็นประเทศชาติและเป็นมนุษยชาติ เมื่อเปรียบเทียบกันก็รูปร่าง
 กาย และจิตใจในส่วนรวม ที่เป็น องค์ประกอบ และมีบุคลิกลักษณะ เหมือน
 กันในทางประการและไม่เหมือนกันในทางประการ ว่าตามแนวที่ตั้ง
 ที่เป็นตัวพัฒนากรรม เมื่อแยกหรือรวมโดยเปรียบเทียบกันจึงมีทั้งที่
 เหมือนกันและไม่เหมือนกันรวมอยู่ในสิ่งเดียวกันเพราะด้วยวิวัฒนาการ
 แห่งวัฒนธรรมเป็นปัจจัย

๔๗. กฎแห่งวิวัฒนาการมีลักษณะเหมือนกระแสน้ำไหล น้ำจะ
 ไหลได้เรื่อยไปไม่ขาดสาย ก็เพราะมีน้ำเก่าไหลไปและมีน้ำใหม่ไหล

มาเข้าแทนที่แต่ละข้อเนื่องประสานกันเรื่อยไปไม่ขาดกระแด้ ถ้าไม่มี
 น้ำใหม่มาช่วยหนุน น้ำเก่าเมื่อไหลไปตามลำพัง ในไม่ช้าน้ำก็หมด
 ไม่เป็นกระแส น้ำก็อกต่อไป ถ้าน้ำเก่าหยุดไหล น้ำก็จะอยู่นิ่งคงอยู่
 ในที่สุดน้ำนั้นก็เน่าและแห้งเหือดหมดไปเอง เพราะขาดอากาศ
 เกิดอินทรีย์ซึ่งเปรียบได้เหมือนกับสิ่งมีชีวิตคนชนิดใด ลักษณะของ
 วัฒนธรรมในแง่ของจิตพัฒนาการก็ฉนั้น ก่อตัวคือ สิ่งใด ๆ ถ้าไม่มี
 สิ่งใหม่เข้ามาส่งเสริมเพิ่มเติมถึงแก่ ให้ต่อเนื่อง และเชื่อมประสานกัน
 เรื่อยไป สิ่งนั้น ๆ ก็จะเป็นวัฒนธรรมที่มีความเจริญก้าวหน้าตลุดไป
 หาได้ไม่

๕๘. กระแสน้ำที่ไหลเรื่อย จะมีน้ำใหม่ไหลมาต่อกับน้ำเก่าที่
 ตรงไหน ก็ทราบไม่ได้ นอกจากจะนึกแยกเอาเองว่าต่อกันตรงนั้น
 ตรงนี้ เมื่อก้าวถึงเรื่องจิตพัฒนาการก็ทราบไม่ได้โดยทำนองเดียวกัน
 เพราะความเป็นไปของจิตพัฒนาการ ย่อมหมุนเวียนเปลี่ยนไปเองตาม
 เงื่อนไขแห่งกาลเวลาด้านเป็นวัฏฏะ คือวงกลม จะชนต้นและตรงท้าย
 ที่ใดทราบไม่ได้ และทั้งไม่มีผู้ใดสามารถจะบังคับและเปลี่ยนแปลง
 สภาพให้ หมุนเร็ว ไปกว่า กำหนด ที่เป็น ธรรมดา ของ จิตพัฒนาการ ได้
 เปรียบเหมือนเพาะเมล็ดมะม่วง จะงอกเป็นต้นมะม่วงและเจริญเติบโต
 จนผลติดออกออกผล ก็ต้องเป็นไปตามกำหนดเวลาด้านเป็นเงื่อนไขของ
 มะม่วง จะบังคับให้มันโตเร็วไปกว่านั้น เช่นให้ผลภายในปีเดียวนับ
 แต่จนเพาะเมล็ดไว้หาได้ไม่ มีก็อย่างเดียวกันจุกเจอกพันธ์ ที่เพาะ

และคอยบำรุงรักษาให้มีความเจริญเติบโตเร็วเท่านั้น เพราะฉะนั้น
 สิ่งใดที่เป็นวัฒนธรรม จะบำรุงและส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงาม
 อยู่ในระดับสูง ตามหลักที่กล่าวไว้ในเรื่องวัฒนธรรมตอนที่ ๓ ก็ทำ
 ได้ แต่จะทำให้ตั้งมั่นมั่นคงถาวรไปตามที่ของการเร็วไปกว่ากำหนด
 ที่ควรเป็น ก็ทำไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องอยู่ในขอบเขตของธรรมชาติ.

---

๕. วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม (ต่อ)

๔๙. มนุษย์ที่รวมกันเป็นประเทศชาติ ย่อมประกอบด้วยคนหลายเหล่าและหลายท้องถิ่น คนเหล่านั้นภายในเหล่าหรือท้องถิ่นของตน ยังแยกย่อยในระหว่างกันเองต่อไปอีก เป็นต่างวัยต่างอาชีพการงานและต่างความคิดเห็น แบ่งกันเป็นพวกๆ ตั้งแต่ลุ่มน้อยไปหาลุ่มใหญ่ ที่มีลักษณะเช่นคนเป็นการ์ด เพราะสิ่งใดที่เป็นวัฒนธรรม ถ้าจะมีความเจริญก้าวหน้า ก็อยู่ที่ลุ่มประกอบมีแปลกๆ และต่าง ๆ กัน แต่ประสานเข้ากันเป็นระเบียบได้เหมาะสม

๕๐. ถ้ารถยนต์ที่เดินอยู่ในถนน มีแต่ชนิดเดียวรูปเดียวและดีเดียวเหมือนกันหมด ก็เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ถ้ามีหลายอย่างต่างชนิดแบ่งเป็นพวก ๆ ตามประโยชน์ที่ใช่ก็เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ถ้าเดินไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและเดินเร็วหรือช้าเกินไป ก็อาจทำความเดือดร้อนให้ได้ เหตุนี้สิ่งที่ประกอบกันจนจึงมีผลก็อยู่ว่า ต้องเหมือนกันหรือเป็นระเบียบเดียวกันในบางประการ และต้องไม่เหมือนกันในบางประการ แต่ว่าต้องประสานเข้ากันได้ดี ทหารที่มีเหล่าเดียว ก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้ สมบูรณ์ ต้องมีแปลกๆ หลายพรรคหลายเหล่าด้วยกัน แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระเบียบวินัย เพื่อประสานเข้ากันเป็นส่วนรวม จึงจะมีลักษณะที่สมบูรณ์ นั่นคือ เรื่องความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมในทางวิวัฒนาการ ก็ดังนี้

๕๓. ในสังคมของมนุษย์ กล่าวโดยประดังค์ก็มีบุคคลที่ประกอบกันอยู่ ๒ จำพวก คือคนหนุ่มและคนแก่ ตามปรกติคนหนุ่มเป็นผู้กำลังวังชาและร่าเริงใจ และมีความคิดเห็นมีกรุนแรงตามวัย ต้องการแต่จะรุดหน้าไปให้เร็วตามใจนึก ส่วนคนแก่ตามปรกติก็พร่องในกำลังวังชา จึงมีอาการเคลื่อนไหวเฉื่อยช้าไม่กระฉับกระชวยเหมือนคนหนุ่มเพราะสังขารบังคับ ว่าในเรื่องความคิดเห็นก็เชื่อว่าไม่ชอบรุดหน้าไปให้เร็ว เป็นอันว่าคนแก่ผู้คนหนุ่มไม่ได้ในทางกำลังวังชาและความร่าเริงใจเพื่อก้าวหน้า แต่ว่าคนหนุ่มผู้คนแก่ไม่ได้ในข้อที่ขาดการจัดเจนชำนาญแห่งชีวิต คือได้รู้เห็นโลกมาแล้วเป็นเวदान้อยกว่าคนแก่

๕๔. สิ่งที่เป็นวิฆเนศวรธรรมจะเจริญก้าวหน้า และมีวิวัฒนาการไปตามกำหนดและขอบเขตของสิ่งนั้น ก็อยู่ที่คน ๒ จำพวกนี้ คือมีคนหนุ่มและคนแก่ ซึ่งต่างมีหน้าที่ช่วยและประสานกันในการทำงานให้เข้ากันได้ดี ถ้ามีแต่คนหนุ่มทำหน้าที่ตามตำพังกก็รุดหน้าตะบึงไปเร็วแต่อย่างเดียว ถ้าไม่มีสติเห็นยวงไว้ม่าง ก็อาจพลาดพลตงเกิดความเสียหายขึ้นได้ในกตางคน เหตุนี้จึงต้องมีคนแก่ซึ่งมีความชำนาญจัดเจนในชวิตคอยเห็นยวงคนหนุ่มไว้ม่าง ไม่ให้ก้าวหน้าไปเร็วจนเกินไป เพราะอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ ถ้ากตบกันมีแต่คนแก่ทำหน้าที่ตามตำพังกก็เชื่อว่าไม่ก้าวหน้าไปไ้เร็ว เพราะระวังและตรองรอบคอบมากไปเป็นอย่าง “กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้” ทงกำลังวังชาก็ตดถอยตง

บางทีกหยุดไม่ก้าวหน้าเอาแต่ย่ำเตย เหตุนี้จึงต้องมีคนหนุ่มคอยกระตุ้นตั้ง
 รั้งคนแก่ให้ก้าวหน้า แต่ไม่ใช่ตากไปอย่างถูกลูกยิง เมื่อมีการ
 เห็นยั่วใจไม่ให้ก้าวหน้าไปเร็วจนเกินไป และมีการตั้งรั้งไม่ให้หยุด
 อยู่กับที่ เป็นปฏิปักษ์คอยถ่วงกันไว้อย่างนี้ ก็เกิดเป็นความพอดีอัน
 เป็นสิ่งดีที่ปรากฏในเรื่องวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม ที่ประเพณี
 ด่างอย่างไม่กตายเป็นเร็วจนต้นล้ม ก็เพราะมีพวกล้มเก่าคอยถ่วงไว้
 ที่ประเพณีไม่หยุดอยู่จนต้นล้ม ก็เพราะมีพวกล้มใหม่คอยรั้งไว้ จึง
 เกิดเป็นความพอดีได้สมดุลย์สมดุลย์ขึ้น

๕๓. ความพอดีคือมีสิ่งเก่าและสิ่งใหม่ “ไม่มากเกินไปและไม่น้อย
 เกินไป” หรือกล่าวเป็นคำศัพท์ก็ได้แก่คำว่าสมดุลย์ปฏิบัติ คือทาง
 ด้ายกลาง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยมีความชำนาญจัดเจนในชีวิตมาแล้ว
 ถ้าสำหรับคนหนุ่มก็เดินทางด้ายกลางไม่ได้ ด้วยจะทำให้ไม่ก้าวหน้า
 เพราะเป็นผู้อยู่ในวัยซึ่งกำลังแน่นกำลังจะก้าวหน้า ถ้าให้ก้าวพลาดก็
 ทำอะไรได้ไม่ทันกับเวลา ข้อสำคัญจึงอยู่ที่คนแก่คอยเห็นยั่วใจบ้าง
 ในบางครั้งเท่านั้น ถ้าเห็นว่าก้าวเร็วจนเกินไปอาจเกิดความเสียหาย
 ได้ สุภาษิตที่ว่า “ช้าๆ ได้พร้าต้องเล่มงาม” ก็เพื่อจะเตือนใจใน
 ลักษณะเช่นว่านี้ ไม่ใช่จะให้ช้าไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะถ้าไม่
 “รีบช้ารีบพาย ตลาคจะฉวย ล้ายบัวจะเน่า”

๕๔. อีกอย่างหนึ่ง ถ้าจะเปรียบคนหนุ่มเหมือนกาตเวตาปัจจุบัน
 คนแก่เหมือนกาตเวตาอดีต สิ่งที่เป็นวัฒนธรรมจะมีความเจริญก้าว-

หน้าใบไม้คือ ย่อมมีปัจจัยเป็นส่วนใหญ่อยุ่ที่ปัจจุบัน หาใช่อยู่ที่อดีตไม่
 แต่ในคราวเดียวกัน ดังที่เป็นวัฒนธรรมจะมีความเสื่อมโทรมได้ก็อยู่
 ที่ปัจจุบันเหมือนกัน *เหตุในการสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมใหม่
 วิวัฒนาการไปด้วยดี จึงอยู่ที่ต้องสร้างเสริมสิ่งใหม่อยู่บนรากฐาน
 ดังเก่า ให้อดีตและปัจจุบันต่อเนื่องกันเป็นอันเดียว คือสร้างปัจจุบัน
 บนรากฐานของอดีต แล้วปัจจุบันนี้เองจะเป็นรากฐานให้อนาคตเป็น
 ผู้เสริมสร้างต่อเนื่องกันไป ซึ่งจะเป็นความเจริญหรือความเสื่อมก็
 แล้วแต่อนาคตเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้ารู้จักเสริมสร้างสิ่งใหม่ให้เหมาะกับ
 รากฐานที่มีอยู่ก็เป็นความเจริญที่ถาวร ถ้าเสริมสร้างสิ่งใหม่เกินความ
 พอดีของรากฐาน หรือเร็วกว่าที่ควรเป็น แม้จะเป็นความเจริญแต่ก็ไม่
 ถาวร เพราะรากฐานเด็กกว่าก็จะท้านน้ำหนักดังที่เสริมสร้างใหม่ไว้
 ไม่ได้นาน.

✓ ๕๕. ความเจริญก้าวหน้า ถ้าไม่มีแปลกมีใหม่มาเสริมสร้างสิ่ง
 เก่าดั่งนกที่ติดปีก ไม่เจริญก้าวหน้าได้อีกต่อไป คราวนั้นก็เริ่มแสดงอา
 การให้เห็นเสื่อมเรื่อยเป็นลำดับ เพราะฉะนั้นเพื่อไม่ให้ถึงความเสื่อมถึง
 ขีดสุดก็จะต้องมีผู้ที่สามารถริเริ่มสร้างสรรค นำเอาสิ่งแปลกสิ่งใหม่
 มาเสริมสร้างสิ่งเก่าหรือแทนสิ่งเก่า ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ของตนเองจน
 ได้ตามกาลสมัย แต่สิ่งทั้งสร้างนั้นจะต้องกลมกลืน ไปกันได้ดี และต่อ
 เนื่องกับวัฒนธรรมเดิมของตน มิฉะนั้นวิวัฒนาการแห่งสิ่งนั้นก็จะไม่มี
 เพราะเป็นสิ่งใหม่ไม่ต่อเนื่อง และสืบต่อมาจากสิ่งเก่า เท่ากับเป็นเด็ก
 ที่เกิดใหม่อยู่เสมอไม่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้มอดคชนได้

๕๖. วัฒนธรรมของชาติใด เมื่อมีความเจริญเติบโตขึ้นมาจน
 แล้วหยุดชะงักลงโดยลำดับอาการให้ปรากฏเห็นว่ากำลังจะเสื่อม ก็
 เป็นเพราะวัฒนธรรมของชาตินั้นวิบัติไป ไม่มีแรงอำนาจ ที่จะยับยั้งขยาย
 วัฒนธรรมใหม่แต่เดิมใหม่ที่เหมาะสมแก่กาลสมัยมาต่อชีวิตไว้เพื่อให้อวัฒนธรรม
 เดิมที่วิบัติอยู่ ได้คงค้ำค้ำยเป็นวิวัฒนาการต่อไป คราวนั้นวัฒนธรรม
 ธรรมแต่เดิมเข้ามาแทรกซึมที่ละน้อยแล้วมากจนโดยลำดับ วัฒนธรรม
 เดิมของคนที่วิบัติอยู่ไม่สามารถที่จะต้านทานได้ ก็จะถอยรอกโค่นลง
 ในที่สุดวัฒนธรรมเดิมของคนก็จะสูญไป กลายเป็นไม่มีบุคคล
 ลักษณะแห่งวัฒนธรรมของคนอีกต่อไป

๕๗. วัฒนธรรมที่วิบัติ คือวัฒนธรรมที่ขาดการวิวัฒนาการ
 ด้รวรค์โดยรู้จักนำสิ่งใหม่มาเพิ่มและต่อชีวิตให้แก่สิ่งเก่า เพื่อให้
 วัฒนาการได้อีกต่อไป ได้กล่าวมาแล้วว่าวิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม
 ธรรมมีลักษณะเป็นวงกลม เมื่อชนสูงสุดแล้วก็ตกต่ำ
 เมื่อตกต่ำครบรอบแล้วก็กลับขึ้นสูงเป็นรอบใหม่ต่อไปอีก ไม่มีที่สิ้นสุด
 ถ้าเปรียบเทียบกับระหว่งรอบเก่ากับรอบใหม่ แม้จะเหมือนกัน ก็แต่
 หมดอาการขึ้นสูงแล้วตกต่ำ อันเป็นวงกลมของวงกลมหนึ่ง ส่วนลักษณะ
 ขึ้นอาจไม่เหมือนกัน นาย ก. เมื่อเกิดมาและเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่
 เดิมทีแล้ว ก็เริ่มแก่ชราและตายไป เป็นอันครบแห่งชีวิตของ
 นาย ก. บุตรของนาย ก. ซึ่งเป็นทายาทสืบต่อจากนาย ก. ก็มรรอบ
 แห่งชีวิตเหมือนนาย ก. แต่วงแห่งชีวิตของนาย ก. และบุตรของนาย ก.

อาจไม่เหมือนกัน เมื่อดำเนินการเห็นทั่วไป วิถีแห่งชีวิตของบุตรนายก.
อาจขัดแย้งหรือตกต่ำกว่าของนาย ก. ก็ได้ ถ้าสิ่งดังกล่าวเป็นวิวัฒนาการ
ถ้าเท่ากันหรือต่ำกว่า ก็เป็นเสื่อม

๕๘. ลักษณะวิวัฒนาการ ที่รัดตัว อันเป็นอาการของความเสื่อม
ไม่ใช่จะเป็นเพราะขาดสิ่งใหม่มาเพิ่มและต่อชีวิตให้แก่อสิ่งเก่า ดังกล่าว
มาข้างต้นเท่านั้น แม้มีสิ่งใหม่มาเพิ่มให้แก่อสิ่งเก่า แต่ไม่รู้จักคัดสรร
สิ่งเก่าในส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสมด้วยแล้ว หรือเพิ่มพอกเข้าไปกับ
สิ่งเก่าซึ่งยังใช้ได้ต้อยจนเกินไป ก็กลายเป็นถ่วงสิ่งเก่าให้เกิดเสื่อม
เข้าทำนองสัตว์ที่มันชนหนาเกินกว่าความจำเป็นก็เกิดอาการช้อยช้อยเค็ดอน
ไหวไม่สะดวกดังกล่าวไว้แล้วข้างต้นเมื่อมีสิ่งใหม่เข้าไปพอกสิ่งเก่าหนา
จนเกินไป ผู้ที่เกิดใหม่ก็รู้สึกเบอหน่ายเห็นรุ่มร่าม เกิดปฏิกริยาคัด
ทิ้งสิ่งที่ไม่อยู่ทั้งหมด ไม่ใหม่เสียใยเหลือไว้บ้างก็เป็นอาการที่ไปสุดโต่ง
ข้างหนึ่ง ส่วนผู้เกิดเก่าชอบแต่ถือสิ่งเก่าเอาทั้งหมด ไม่ต้องการ
สิ่งใหม่หรือพันสิ่งด้วย ก็เป็นอาการที่ไปสุดโต่งอีกข้างหนึ่ง หา
ความพอดีซึ่งไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป อันเป็นวิถีแห่งวิวัฒนาการ
ได้ไม่

๖. วิวัฒนาการแห่งวัฒนธรรม (ต่อ)

๕๙. วัฒนธรรมไม่ว่าของชนชาติใด ย่อมคลี่คลายเป็นวิวัฒนาการไปตามเงื่อนไขที่มีอยู่ แต่เดิมชนชาติต่างๆ ก็มีความเป็นอยู่อย่าง "บ้านใครอยู่ อยู่นครนอน" การคบค้าสมาคมกับชาติอื่นก็อยู่ในเขตจำกัดเป็นวงแคบ ครั้นต่อมา การคบค้าสมาคมกันระหว่างชาติได้คลี่คลายขยายวงออกไปกว้างขวาง เพราะการคมนาคมและการสื่อสารเป็นปัจจัยกระทำให้การไปมาหาสู่กันได้สะดวกและรวดเร็ว วัฒนธรรมของชาติต่างๆ ก็ปนกันมากขึ้นเกิดเป็นวัฒนธรรมด่างดล วัฒนธรรมอย่างนมอันอาจแรงและเป็นวัฒนธรรมที่ต้องแข่งขันกัน ถ้าชาติใดไม่รีบไว้ก็เป็นอันตรายแก่ตนเอง เพราะแข่งกับความเจริญของโลกที่รุดหน้าไปรวดเร็วไม่ทันกัน

๖๐. การรับเอาวัฒนธรรมอย่างใหม่คือวัฒนธรรมด่างดล ถ้าเกินความพอดีก็มีอันตรายอยู่อย่างหนึ่ง คืออาจถอนรากวัฒนธรรมเดิมของตน อันเป็นส่วนสำคัญที่คุ้มกันอันตรายและเป็นความเจริญของชาติมาเป็นเวลายาวนานได้หายร้อยปี ให้กร่อนและค่อยหมดไป ในที่สุดกลายเป็นหมดบুদ্ধคติลักษณะไม่มีรากฐานแห่งชาติของตนเอง เพราะวัฒนธรรมที่มั่นคงกว่าและเป็นประโยชน์แก่ชาติ จะต้องเป็นวัฒนธรรมที่มีรากหยั่งลึก และมีอาการเกิดขึ้นใหม่ให้เป็นความเจริญก้าวหน้า

ซึ่งจะต้องอาศัยสิ่งที่เป็นปัจจัยมอญหลายประการ คนไม้ที่เป็นคนใหญ่
 แฉ่งก้านดำซาออกไปได้กว้างขวางก็เพราะมีรากหยั่งลึก คนไม้
 จึงจะไม่โค่นลงได้ง่ายๆ แต่ที่จะมีความเจริญพัฒนา ไม่ใช่ว่าคน
 ไม้จะอยู่ได้เพราะมีรากหยั่งลึกแต่อย่างเดียว ยังต้องมีส่วนต่างๆ ของ
 คนไม้ มีหน้าที่ประสานเป็นสัมพันธ์กันเพื่อบรรเทาอากาศและแสงแดด และ
 อาหารอื่นๆ จากภายนอกให้เข้าไปแทรกซึมหล่อเลี้ยงชีวิตไว้ คนไม้
 จึงจะงอกงามพัฒนาได้

๖๑. พิจารณาตามแนวที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การรับเอาวัฒนธรรม
 มาแต่อื่น ซึ่งเป็นวัฒนธรรมต่างด้าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรับไว้
 เพื่อแทรกซึมหล่อเลี้ยงชีวิตวัฒนธรรมเดิมของตนให้ก้าวหน้าเร็วไปตาม
 สมัย แต่ในคราวเดียวกันก็ต้องรักษาวัฒนธรรมเดิมหรือรากฐาน
 ของตนไว้ คนไม้ถ้าปราศจากรากก็ตาย และรากจะอยู่ได้ก็เพราะได้
 อาศัยส่วนอื่น ของคนไม้หาอาหารจากอื่นเอามาช่วยกันเลี้ยงชีวิตไว้ต่าง
 ส่วนไม่ว่าจะเป็นรากเป็นลำต้นเป็นกิ่งและเป็นใบ ส่วนมีสัมพันธ์กัน
 ตามหน้าที่เพื่อช่วยและประสานงาน ให้เหมาะส่วนสัมพันธ์กันจึงจะเป็น
 ความเจริญพัฒนา

๖๒. ทำอย่างไรจึงจะสัมพันธ์กัน ตรงนี้แหละที่เป็นเรื่องยากมาก
 ว่าอย่างไรที่สัมพันธ์และไม่สัมพันธ์กัน ทงนกเพราะวัฒนธรรมต่างด้าว
 ทางปรมาตถกอยู่ทุกคน คนเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม และวัฒนธรรมก็เป็น

ผู้สร้างคนใหม่วัฒนธรรมของคนน้อยเป็นงกตทาง ตั้งได้กล่าวไว้
 ทอนแคว

๒๓. คนที่รวมกันเป็นประเทศชาติ ก็มพบความรู้และความคิด
 เห็นเป็นต่าง ๆ กัน แม้อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันแต่ก็มีระดับชั้นไม่เท่า
 กัน ความคิดเห็นว่าจะอะไรดีอะไรชั่วอะไรงามหรือไม่งาม อะไรจริงหรือ
 ไม่จริง ก็มีค่าในทางความคิดเห็นไม่ตรงรอยเดียวกันทีเดียว เมื่อเป็น
 เช่นนี้จะถืออะไรเป็นแนว เพื่อให้วัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมต่างด
 ซึ่งเป็นวงเด็กและวงใหญ่ซ้อนกันอยู่ในวัฒนธรรมแห่งชาติ มีความสั
 มดุยกันก็เห็นว่าอยู่ที่ให้คนส่วนใหญ่ในชาติได้รับประโยชน์มีความผาสุก
 นั้นแหละเป็นวัฒนธรรมที่ถูกต้องสมควร

๒๔. คนส่วนใหญ่จะมีความผาสุก ก็เพราะเป็นผู้มีนิสัยประพฤติดี
 อะไรคือดี ต่างคนต่างชาติก็มีความเห็นต่าง ๆ กัน แต่พอจะวางเป็นแนว
 ได้ว่า ถ้าหมู่ชนใดอยู่ด้วยกันมีความดีซัดบายตามสัญญาประชาคม คือ
 ๑. ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และปราศจากความหวาดระแวงต่อความ
 อดอยากและภัยอันตราย ๒. มีความรู้สึกเป็นไมตรีจิตต่อกัน คือปราศ
 จากความเกลียดชังกัน ๓. มีความสามารถสร้างและได้รับความ
 บันเทิงจากสิ่งทั้งสามและสิ่งที่ไพเราะและ ๔. มีความสนใจในเรื่องเกี่ยว
 กับวิชาการ อันจะเป็นปัจจัยนำไปสู่ความก้าวหน้าและความแพร่หลาย
 แห่งความรู้ ถ้าหมู่ชนใดขาดคุณธรรม ๔ ประการนี้หมู่ชนนั้นก็จะบก

พร้อมในความผาสุกแห่งชีวิต^๑ วัฒนธรรมของหมู่ชนนั้นจะไม่มีความ
 นทางการไปในทางออกงาม

๖๕. เมื่อวัฒนธรรมใหม่เกิดเป็นแบบด่างกดชน วัฒนธรรม
 เดิมของคนก็จะค่อยหมดไปเองทีละน้อย กลายเป็นมีวัฒนธรรมแห่ง
 ชาติเกิดชนใหม่เข้ามาแทนที่ วัฒนธรรมที่เกิดใหม่นี้ ย่อมจะเป็นผลดี
 หรือเป็นผลเสียแก่วัฒนธรรมได้ทั้ง ๒ ด้าน ถ้าวัฒนธรรมที่เกิดใหม่ตั้ง
 อยู่บนรากฐานของเดิม ก็จัดว่าเป็นผลข้างดี เพราะมีลักษณะที่ลึบต่อ
 ของเก่าไม่ขาดตอน เท่ากับเป็นต้นไม้ต้นเดิมนั่นเอง แต่เปลี่ยนผลดีใบ
 ใหม่จึงแตกต่าง ถ้าวัฒนธรรมที่เกิดใหม่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของเดิม
 ก็จัดว่าเป็นผลข้างเสีย เพราะสูญเสียบุคลิกลักษณะเดิมของตนไป กลายเป็น
 ชาติที่ไม่มอดดหรือไม่มีชาติของตนเองได้ดั่งใบ

๖๖. ในระยะเวลาที่จะเปลี่ยนจากเก่ามาเป็นใหม่ ย่อมตกอยู่ใน
 ทาง ๒ แพร่งตอนหัวเดียวหัวค้อ อากาว่าจะปรากฏให้เห็นเด่นกคือ
 วัฒนธรรมแบบด่างกดและวัฒนธรรมเดิม ๒ อย่างเท่านั้น ส่วนวัฒน
 ธรรมแห่งชาติที่เกิดใหม่ยังไม่ปรากฏให้เห็นในระยะตอนหัวเดียวหัวค้อ
 นี้ จะเกิดมีความคิดแบ่งแยกกันเป็นสองพวกคือพวกสมัยเก่าและพวก
 สมัยใหม่ เป็นความเห็นที่ตูดกับที่ตูดมาพบกัน ซึ่งถ้าบังคับให้เป็นไป
 ในทางใดทางหนึ่งก็จะเกิดปฏิกริยาชนในฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ถ้าปล่อยให้
 ชนทั้งสองฝ่ายไปเองก็จะไม่มีปฏิกริยาอย่างไรเกิดขึ้น ในที่สุดเมื่อมีผู้

---

๑. Moral Standard and Social Well-being. From Selected Papers
 of Bertrand Russell, p. 264,

ริเริ่มวัฒนธรรมแบบใหม่ขึ้น ซึ่งเขากันได้ดัดกับจิตใจของพวกสมัยเก่า และสมัยใหม่ ก็จะมีวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นใหม่ที่มิได้ดัดสมัยและไม่ ดัดสมัยแต่ว่าเหมาะสมสมัย ลักษณะที่กล่าวนี้จะขึ้นไปเองโดยไม่มีใคร บังคับและไม่รู้สึกตัว เพราะเป็นเรื่องของวิวัฒนาการอันเป็นไปตาม ใจแห่งความเจริญที่มอญ และจะมีอาการปรากฏให้เห็นได้ ก็เป็น ทำนองเดียวกับความเจริญเติบโตของเด็กที่มาเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะรู้สึก ต่อเมื่อได้กลายมาเป็นผู้ใหญ่แล้ว

๖๗. จริยนิยมวัฒนธรรมเดิมต่างประการที่สามารรถล้มเลิก และ เปลี่ยนมาเป็นใหม่ได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้เปลี่ยนแปลงไปเองตาม กาลสมัยให้ช้ากาล แต่วัฒนธรรมที่กล่าวจะต้องเป็นส่วนที่ถ่วงหรือ ชัดกับความเจริญเห็นได้ชัด แม้กระนั้นผู้ที่ริเริ่มเปลี่ยนแปลงจะต้องมีบุคคลที่ ลักษณะเป็นอัจฉริยะ จึงจะดำเนินการดุตั้งไปได้โดยราบรื่น มีผล เหมาะแก่สมัยอยู่ได้ถาวร

๖๘. สิ่งต่างๆ มิใช่เป็นวัฒนธรรมเก่าหรือวัฒนธรรมใหม่ย่อม มีส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดีอยู่ในตัว สิ่งเก่ามิใช่ว่าจะไม่ดีไปทั้งหมด และ สิ่งใหม่ก็มิใช่ว่าจะดีไปทั้งหมด สิ่งใดเมื่อมีด้านหน้าก็ต้องมีด้านหลัง ตามส่วนดีมีพรรคกันไปในสิ่งนั้น สิ่งใดที่เกินความพอดีหรือใช้ผลที่ ก่อกลบเป็นสิ่งที่ไม่ดีไปก็ได้ อาหารที่กินเกินขนาดความพอดีก็ก่อกลบเป็น โทษ เหตุนี้ต่างสิ่งต่างอย่างในทางวัฒนธรรม จึงต้องมีห้ามมบังคับ

ให้ทำหรืองดเว้นไม่ทำอะไร แต่ทงนักต้องอยู่ภายในขอบเขตแห่งความพอดีเหมือนกัน

๖๘. สิ่งใดที่เป็นวัฒนธรรมย่อมมีอายุ ถ้าคนยังนิยมกันอยู่ สิ่งนั้นก็ยังไม่ตาย โดยเหตุที่วัฒนธรรมไม่ใช่เป็นของใครโดยเฉพาะ แต่เป็นของส่วนรวม แม้กระนั้นการนิยมยังมีต่าง ๆ กัน เป็นการนิยมของคนชั้นไหนและท้องถิ่นไหน ในชาติ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งการศึกษา การเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ จะมีเหมือนกันหรือแตกต่างกันหมดไม่ได้ ถ้ามันได้ก็เป็นสิ่งที่ไม่น่าจะพึงปรารถนาในทางวัฒนธรรมเหมือนกันหรือเท่ากันแต่ต่างส่วนกันเป็นการดีเพราะมีระเบียบ แต่ถ้าเหมือนกันหรือเท่ากันทั้งหมดก็เป็นการไม่ดี เพราะฝืนกฎธรรมชาติที่ว่า "เหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน" ตามแนวนี้ วัฒนธรรมที่ว่าคนยังนิยมอยู่ จะทำอะไรเป็นมาตรฐานสำหรับวัดว่าใคร พวกไหนชั้นไหน เป็นผู้นิยมก็ได้แต่อาศัยความนิยมของคนส่วนมากเป็นเกณฑ์ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องถูกหรือดีเสมอไปเมื่อว่าในแง่ความคิดเห็นของเอกชน พอดีเหมือนกัน

๖๙. สิ่งใดที่เป็นวัฒนธรรม เมื่อมีอายุมานาน ไม่มีการปรับปรุงให้ก้าวหน้าตามสมัยซึ่งเปลี่ยนแปลงไป สิ่งนั้นก็เสื่อมความนิยมและมีสภาพความเป็นความแก่คร่ำคร่าเข้าตักษณะที่พินาศมัย ในที่สุดก็ค่อยหมดกำลังและตายไป สิ่งซึ่งมีสภาพเช่นนี้จะพยายามฟื้นฟูให้กลับมีชีวิตขึ้นใหม่เหมือนเก่าหาได้ไม่ ถ้าต้องการฟื้นฟูให้กลับมีชีวิตขึ้นใหม่หรือป้องกันไว้ไม่ให้สภาพความแก่คร่ำคร่าเข้าครอบงำ ก็ต้องมี

สิ่งใหม่เข้าไปเพิ่มเติม เพื่อให้แทรกซึมและประสานเข้ากันกับสิ่งเก่า เป็นความพอดี สิ่งเก่านั้นจึงจะพ้นชีวิตใหม่ และมีความงอกงามเป็น วิวัฒนาการได้อีกรอบหนึ่งของวิญญู ซึ่งอาจดีขึ้นกว่ารอบเก่าก็ได้

๗๑. วิฒนธรรมใดเมื่อสืบต่อกันมานาน ไม่มีการริเริ่มให้ก้าวหน้า วิฒนธรรมนั้นก็ควรตายเอง เหตุนี้การริเริ่มเพื่อก้าวหน้าจึง เป็นปัจจัยสำคัญใน ชีวิตของวิฒนธรรม ประวัติศาสตร์จึงเป็นแนวให้ เห็นอยู่ว่า ชาติที่ตองดูญเดียวเป็นปัจจัยเอกภาพแห่งชาติไป ก็เพราะ วิฒนธรรมของชาตินั้นเดิมโทรม โดยหมดกำลังการริเริ่มให้ก้าวหน้า เท่ากับใช้ทุนเดิมของคนตลอดไปโดยตนเองไม่รู้ตัว ทุนเดิมนั้น หมดไปก็ตายลง

๗๒. สิ่งที่เป็นวิฒนธรรมเก่าแต่เดิมนั้นแต่หมดรอบหมดอายุแต่ก็ เป็น อดีต จะทำให้อดคิดทวนกระแสแห่งเวดากลับมาเป็นปัจจุบันหาได้ไม่ ถ้า ผู้เป็นเจ้าของวิฒนธรรมอยู่ในระดับสูงก็จะมีทางวางวิฒนธรรมนั้น แต่จะเก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานเป็นโบราณวัตถุหรือต่างอย่างก็พิน ฟูไว้เป็นครั้งคราวเพื่อสืบต่อชีวิตแห่งปรมิปราประเพณี (Traditional Custom) อันเป็นความหลังของสังคมไม่ให้ขาดต่อกัน เท่ากับมี ฉะพานคอยเชื่อมอดีตและปัจจุบัน ไม่ให้เห็นห่างและขาดไปจากกัน ทางนี้เพื่อให้อนุชนคนรุ่นหลังผู้เป็นทายาท จะได้เรียนรู้เห็นเป็นตัวอย่างของวิฒนธรรมเดิม เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจ ให้ระลึกถึง ชาติภูมิของตนว่าอดีตได้ก่อร่างสร้างตนเป็นวิฒนาการกตัตตายมีความ

เจริญมาแต่อย่างไร จะได้เป็นแนวสำหรับปรับปรุงและแก้ไขตั้ง
เป็นปัจจุบัน ที่เห็นยังบกพร่องอยู่ ให้อุฒิสภาควรสืบตอกันไว้ไม่ให้
ขาดกระแต่ ที่ตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงของวัฒนธรรมเดิมแห่งชาติ
ของคุณ

๓๓. ผู้วัฒนธรรมอยู่ในระดับสูง และมีความปรารถนาให้
วัฒนธรรมแห่งชาติของคุณ มีวิวัฒนาการไปด้วยดีคือผู้ที่รู้จักตนใน
ปัจจุบัน ว่าตนมีหน้าที่ของรับผิดชอบต่อดีดและอนาคต ซึ่งเป็นภาค
เวลาที่ต้องเป็นกระแแต่เดียวกัน ทว่าหน้าที่ของอดีด คือเป็นผู้
คุณมกตัญญูต่อดีดต่อบุรพการ ที่ได้มอบมรดกมค่าของวัฒนธรรมไว้
ให้กับตนซึ่งเป็นทายาทผู้สืบต่อ ตนจะต้องพทกษรึกษาและทำมรดกนั้น
ให้่องงามทอียงชนกว่าเดิม และในคราวเดียวกัน ตนกมหน้าที่ของ
อนาคต คือเป็นผู้สร้างตั้งอนดงามชนไว้ เพื่อมอบเป็นมรดกของชวญ
ให้แก่อุทหลานซึ่งเป็นทายาท จะได้มีความเจริญวัฒนาต่อไป อย่าให้
อุทหลานถ่าวคได้ ว่าตนไม่ได้สร้างตั้งไรที่ดงาม มอบไว้แก่อุทหลาน
เพื่อเป็นลัมบคสืบต่อททำใหม่ชวคอยู่

๓๔. มชวคอยู่คเป็นความข้องการของคนทุกรูปทุกนาม ะไร
คือความมชวคอยู่ค ย่อมมีความเห็นแตกต่ากันไม่มากก่นอย อน
เป็นไปตามความคิเห็นของบคคต ซึ่งมบจจยเน่องจากดงแวดด้อม
อยู่หลายประการ เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้คนในด้นรวม ซึ่งมอยู่

มากชนมากถนแต่ละต่างวัย ให้มีชีวิตอยู่ดีเป็นความผาสุกตามสัญญาชา-
 ฎญาณ ก็จะต้องมีความเข้าใจให้แจ่มแจ้งดีเสียก่อน ว่าอะไรคือชีวิต
 อยู่ดี ที่เหมาะกับสภาพแห่งความเป็นอยู่ตามอัธภาพของท้องถิ่นนั้น
 แต่ละตามชาติชนแห่งความเจริญซึ่งไม่เหมือนกันหรือเท่ากัน ถ้าทำให้
 ความผาสุกตามสัญญาชาฎญาณของเขาต้องเกิดขึ้นที่ไปมาก แม้ที่เข้าไป
 เป็นความหวังดี แต่อาจได้ผลในทางเสียก็ได้ การที่จะทราบเรื่องนี้
 ให้เข้าใจดี อยู่ท่ามกลางการสอบสวนกันคว่ำ แล้วนำมาพิจารณาตามหลัก
 วิชา จึงจะทราบได้หมด มีถูกได้มากกว่าผิด.
